

Non inuaniū assumēs
nomen dei tui Quod
exponit magister sen
tētiarū li. iij. di. xxxij
dicens Non iurabis
pro vōllo Nomen dei inuaniū ac
cipitur multipliciter Primo quan
do ad laudem dei non ordinatur Sa
pientiē tertiō. Vanī sunt omnes ho
mines. in quibus non subest sciētia
dei Secūdo quando false et dolose p
nunciatur vt in ps Vanā locuti sūt
vnusquisq; ad proximum suum scz
vba dolosa in corde locuti sunt Ter
tio quando inutiliter et sine fructu a
gitur et cogitatur ps Dominus scit
cogitationes hominum quoniam va
ne sunt Quarto quando iniuste et
nequiter affirmat. Job xi. Vir va
nus in superbiam erigitur Item ps
Qui nō accepit inuano animam su
am. nec iurauit in dolo proximo suo.
Quinto quando illud quod promit
tatur non seruatur. ij. palipon. xxij
Nō vos decipiat zedechias. neq; va
na promissione deludat Istis em
modis nomen dei inuaniū assumit
id est cum peccato Primo peccat
contra illud preceptum qui solemp
niter perjurant. siue hoc fit per nomē
dei hebreum. sicut sunt decem nomi
na hebraica ipsius dei vt sunt. Ato
na. tetragramaton etc. Siue sint no
mina latina. vt deus vl' exprimentia
diuinam essentiam. vt per summas
maiestatem aut veritatem etc Contra
quos leuitici xix. Non per iurabis in
nomine meo. nec pollues sanctū no
meu meum Quia iurāe per deū scdm

aug⁹. est deū in testē vocare Ideo
diffiniunt iuramentum dicentes. q
est affirmatio vl' negatio de aliquo
sacre rei attestacione affirmata Est
enim triplex forma iuramenti scdm
tria tempora In veteri lege iurabāt
sic Viuit deus viuit anima mea. vt
vicefimasca a questione pma Et iu
rabant Viuit dominus. i. Re. xiiij. In
pmitiua ecclesia iurabant sic Tes
tis est michi deus Ad roma. primo.
Testis ē in sciētia mea. hō dico corā
do xxij. q. i. si peccm Hodie vō sic iu
rat Dic adiuet me deus: qo es facti:
eleuādo manū in altum cum duobus
digitis in signum q deum vocat in
testem et omnes sanctos eius Vel
tres cum pollice. in signum q vocat
in testem sanctam trinitatem. et ha
buit forte originem ex illo q scribi
tur Apoc. x. Angelus leuauit manū
in celum: et iurauit per viuētem in se
cula seculorum Non erit amplius tē
pus penitentię. scilicet post hanc vi
tam Aliqui iurant per sancta euang
gelia. vl' ponendo manus super reli
quias sanctorum Aliqui iurant po
nendo manum dexteram super pectus
sic iurant spirituales persone in sig
num q iurant per eum quem habent
in corde id est deum Vel per veritatē
euangeliij quam habent in pectore.
Alij dicunt simpliciter Iuro et est
iuramentum Hic modus seruatur
in vniuersitate bononiensi Aliqui iu
rant Si feci illud paciā hoc Hoc e
ueniat michi vl' filijs meis De illo iu
ramento loquit magister sentētiarū
libro tertio. distictiōe tricesimanona

dicens Est quod dā gentis iuramēti
 grauiſſimum qd̄ fit per execrationez
 vt cum homo dicit ſi feci illud hoc
 contingat mihi vel filiis meis. Illo
 iuramento cōmuniter homines vtur
 tur in ira et in furore. Sic petrus ce
 pit iurare. et anathematizae. math.
 xvi. Aliqui iurant ſe velle veritatez
 dicere in periculo anime ſue. et eſt iu
 ramentum vt patet extra de frigidō et
 malefici. c. frat̄nitate. Iude? vero de
 bens iuramentum facere ſecundum
 ſpeculum ſaxonuz. debet ſtare nudis
 pedibus ſuper autem porcinam. et de
 nudare brachium ſuum ponendo eū
 dem ſuper librū moyſi dicendo Si il
 lud nō eſt verum qd̄ dico. fiat mihi
 ſicut datan et abiron. quos terra vi
 uos conſumpſit. Fiat mihi ſicut ſoto
 me et gomorre. ac cum multis alijs
 execrationibus que in illa forma cō
 tinentur. De illa multiplici forma iu
 randi loquitur glō xxij. q. p̄ma ſuper
 e. iurabant. et quanto res ſandior p̄
 quam quis iurat. tanto magis iura
 mentum eſt obligatorium vt patet
 xxij. q. p̄ma. monz. Documentum p̄
 mum. Homo qui non poteſt incre
 bulitatem proximi deuotare. poteſt i
 neceſſitate per iuramentum deum in
 teſtem vocare. vt patet. Deutro. ſex
 to. Dominum deum tuum timebis et
 per nom̄ eius iurabis. Je. iij. Iu
 rabunt viuit dominus in iudicio ve
 ritate et iuſticia Math. v. Reddas
 domino iuramenta tua. Ad hebreos
 ſexto. Iuramentum ad confirmatio
 nē ordinatur et omnis contrarietate
 finis eſt iuramentum. Item ibidem

Omnes p̄ maiores ſuos iurāt. Ideo
 dicit ſandus thomas in ſcda ſecūde
 q. lxxxix. ar. p̄mo qd̄ particulaia fac
 ta homin n̄ poſſūt p̄ rōnē neceſſariā cō
 firmari. ſed p̄ teſtes. Sed hūanū teſ
 timōiū n̄ eſt ſufficiēs p̄t̄ duo. Primo
 p̄t̄ defectū veritatis hūane. qz plu
 rimi i mēdatū labūf. ſm̄ illud. Os
 eoz locutū eſt mēdatū. Secūdo p̄t̄
 defectū cogitōis. qz hoies n̄ poſſunt
 cognoſcē occulta cordiū vel etiā abſē
 tia. de qb? tñ hoies loquūt. Et expe
 dit reb? hūanis. vt cōtudo aliq̄ de
 hijs hēat. Ideo neceſſariū fuit rez
 currere ad dinū teſtimōiū. qz de? mē
 tan n̄ p̄t. Neqz eū aliqd̄ latz. et ſic iu
 raē eſt deū i teſte vocāe. Nec thōs. 2. 3.
 teſtimōiū dinū qñdoqz iduāf ad ai
 ſerēdū p̄ſencia vel p̄tita. Et dicit iu
 rantū aſſertoū. Aliqn̄ ad cōfirmā
 dū aliqd̄ futurū. et dicit p̄miſſoriū.
 Nec thōs ibidē. Vel ſb alijs v̄bis.
 Iuramētū. qd̄dam eſt fidelitatis ſuā
 de. quod facit ſuperiori iſeior. vt im
 perator p̄p̄e. ac vt patz de iurē iuran
 do. c. Romani p̄ncipes in cle. Item
 qñ reges vngūf iurāt archiep̄o di
 cētes In xpi noie h̄ eſt a p̄mitto p̄p̄o
 xp̄iano in ſubiedo. In p̄mis me p̄
 ceptuz vt eccleſia di et p̄p̄? xp̄ia?
 verā pacē oi tpe ſuet. Secūdo vt ra
 pacēs et oēs iniquitates oibz ḡdibus
 in dīcā. Tertio vt i oibz iudicijs
 eq̄tate ſue. Tūc archiep̄us dat ſibi
 gladiū dīcēs. Accīge gladiū tuū ſi
 per ſem̄ tuū potētiſſiē. Sic etiā Ju
 rant barones regibz et duabz et mili
 tes qd̄ velint tuen eccleſias dei pu
 pillos et orphanos. Qualiter at̄ hoc

iuramentum seruant videant ipsi.
Sic iurant consules comunitati **S**ic
 iurant ciues. cum intrant comunita
 tem ciuitatis q̄ velint seruare fidei
 tatem **S**ic iurat seruus domino
Sic iurant canonici intraturi prebe
 dam v̄l collegium. q̄ iustum est q̄
 qui vult gaudere priuilegijs comu
 nitatis q̄ etiam iuret fidelitatem comu
 nitatis illius **S**ed sepius euenit q̄
 comunitates q̄ collegia habet statu
 ta iniqua q̄ aduersaria ecclesie lib
 tati **E**t si quis talia statuta iurauerit
 talis non tenetur obseruare illa sta
 tuta iniqua vt patet de iure iurando
 c. **C**ontingit. libro sexto vbi dicitur
Contingit in nonnullis ecclesijs de
 earum consuetudine obseruari. q̄ ip
 sarum prelati cū p̄mo ad ecclesias
 ipsas accedunt non admittantur ni
 si iurent statuta q̄ consuetudines ip
 sarum ecclesiarum scripta q̄ nō scrip
 ta inuolabiliter obseruare **I**nter
 lapsos etiam in multis ciuitatibus.
 castris q̄ terris in suis potestatibus
 rectoribus v̄l officialibus assumen
 dis idem contingit q̄ in ipsis statu
 tis q̄ consuetudinibus predictis re
 peruntur interdum aliqua illicita seu
 libertati ecclesiastice obuiacia. ne sc̄
 tali generalitate iurandi sic iuranti
 peccandi occasio prebeat **P**reapi
 mus a quibuscumq̄ scientibus con
 tinere predictis consuetudinibus q̄
 statutis. illicita q̄ impossibilia v̄l li
 bertati ecclesie repugnancia iurame
 ta huiusmodi non prestari **E**t si iura
 re contingat ad obseruanda dumtax
 at licita. possibilia q̄ non obuiancia

ecclesiastice libertati **I**uranciū debet
 referri intencio. q̄ iurantes ad huius
 modi illicita iuramenta non teneri
Aliud est iuramentum veritatis reue
 lande. q̄ est. quando quis requiritur
 ad dicendum veritatem. aut de p̄sen
 ti aut de preterito **S**ic fit in visita
 omibus q̄ in purgationibus cano
 nicis. in iuramento calumpnie quod
 solet exigi a iudicibus q̄ prelati de q̄
 habetur extra de iure iurando c. p̄mo.
 vbi declarat glosa. q̄ volens cōtesta
 ri litem debet iurare q̄q̄ que compre
 henduntur sub hys metris
Illud iures q̄ lis sibi iusta videtur
Et si queres verū nō inficietur
Nil p̄mittes nec falsa p̄bacō detur
Vt lis tardet. dilatio nulla petetur
Allegant tamen in glosa xxij. q. i. c.
 omne. multi casus in quibus licitū
 est iurare **P**rimo in federibus contra
 hendis vt patet xxij. q. i. c. omne. vbi
 dicitur **O**mne qd̄ in pacis federa eue
 nit tunc solidi? subsistit cum iurame
 ti hoc interpositio roborat **E**t omne
 qd̄ amicorū amias consiliat tunc fi
 delius durat. cum eos sacramēti vin
 cula ligant. omne enim qd̄ a testib⁹
 stipulatur. verus constat cum illud
 iuracōnis adiectio affirmat **S**ic di
 citur genesis xxvi. **S**it iuramentum
 inter nos q̄ fedus ineamus **S**ecūdo
 pro veritate declaranda aut dicenda
Sic iurauit apostolus ad romanos
 p̄mo **T**estis est mihi de? . cui serui
 in euangelio meo. q̄ sine intermissi
 one vestri memoriam facio **T**ertio
 pro pace amicorū reformāda. ij. ad
 cor̄ p̄mo. vt sup̄ c. omne **Q**uarto

pro obedientia faciendā vt subditi
 platis. abbates ep̄is. ciues cōsulatui
 n̄c. Ita iurauerūt filij Itepte. quē sta
 tuerūt sibi ducem dicētes. Dñs qui
 audiuit. ipse mediator ac testis est
 q̄ nostra p̄missa faciū. Quanto p̄
 sui fama vel p̄ximī purgāda Exodi
 .ij. Jurabit q̄ non extendit suaz ma
 nū in rem p̄ximī Idem patet extra
 de pur. ca. Sexto p̄ cōsuetudine bo
 na suāda. Exodi xxxij. Omnes filij
 israhel iurauerūt. sic iurant p̄bendam
 intratur. consules ciues q̄ hmoi Cor
 relariū primū Juramentū q̄uis non
 fit ab homine sp̄cte vel volūtate de
 siderādū. cū tamē necessitas istat si bñ
 fit. non ē tā q̄ malū refutandū. Pro
 bat q̄ cristus Iurauit dicēs. Amē
 amen dico vobis Item p̄s Iurauit
 dñs et non penitebit eū. Itē aposto
 li Iurauerūt. Item iurauit angelus
 per viuētē in secula seculoz Apo
 xi. Ergo si in iuramento semp esset
 peccatum. crist? peccasset. apostoli
 q̄ sancti patres peccassent. dñs ē fal
 sum. Ideo dicit extra de iure iurādo.
 c. si crist? Licet enim inq̄t iuramētū
 p̄hibuisse videatur. ne per hmoi iur
 amentū trāfferretur ad creaturam
 honorificētia creatoris. quare tamen
 in euangelio p̄mississet. Dico vobis
 nolite iurare omnino. statū subiūxit
 Neq̄ p̄ celū q̄ thronus dei ē. Neq̄
 per terram q̄ scabellū pedum ipsius
 est. neq̄ per iherosolimā q̄ ciuitas
 dei est. neq̄ per caput tuū. quia non
 potes vnū capillū facere albū aut ni
 grum. Et quāuis nō sit per creaturā
 iurandū. si tamen Iuref. per creaturā

rām seruandū est dūmodo sit licitū
 quod iuratur: Sequit̄ Jacob? q̄q̄
 non simpliciter p̄hibuit iuramētū.
 sed voluntatē iurandi Cuz ait. Ante
 omnia fratres mei nolite iurare: qm̄
 ad iurandū non debet quēq̄ sponta
 nea inducē volūtās. sed necessitas
 trahere oportuna Hec ibi. Idem pa
 tet xxij. q. prima. c. In nouo testamē
 to dictū ē ne oīo iurem? qd̄ quidez
 mibi p̄pterea dictū esse videtur non
 q̄ iurare peccatū est. sed quia p̄iura
 re iane peccatū est. a quo nos longe
 esse voluit. qui omnino ne iurem? sp̄
 te cōmonuit. Item ibidem in. c. noue
 ritis verū iurare nō esse peccatū. Itē
 ibidem. c. Ita ergo p̄cepisse dñm. in
 tellige ne iuretur. ne quis q̄ ficut
 bonū appetat ius iurandum q̄ assidui
 tate iurandi ad periurū per cōsuetu
 dinem delabat. Itē in. c. iij. Tu ma
 lū non facis. qui bene vteris iuratōe
 Ideo dicit extra de Iure iur. c. si cris
 tus. Tunc potes inquit sine culpā
 iurare dūmodo illos tres comites ha
 beat iuramentū. De quibz ait p̄p̄ta.
 Jurabūt. viuit dñs in Iudicio et
 veritate q̄ iusticia In iudicio idē dis
 cretione. vel deliberacōe. dicit glō. Er
 go semp iurare volentes deberent se
 primo deliberare. p̄mo iudices debe
 rent eis p̄cipere q̄ valde bene se deli
 berēt. Ergo pueri an̄ xij. anū iurare
 nō possūt vt patet xxij. q. v. c. pueri
 ante decimū quartū annū nō cogāt
 iurare. Idem in. c. paruuli. quia non
 habēt discretōz. Item ebrij n̄ debēt
 iurare sed debent esse ieiūni. vt patet
 xxij. q. v. c. Hōestū Etiam videt vt

q̄ in sanctis audeat iurare. s̄ ieiū? fa-
 ciat cū omni honestate et timore dei
Secūdo d̄z fieri i veritate. **G**losa sc̄z cō-
 sciēte. vt s̄ sciāt firmit̄ verū eē. qz si
 d̄est veritas: p̄iurū ē: qz inramētū p̄n-
 cipalit̄ ordinat̄ ad cōfirmatōz verita-
 tis cui falsitas opponit̄. **S**z q̄dā sūt
 sophiste v̄borū: iurātes illud qd̄ ap-
 paret verū quod t̄n est falsum. **D**e q̄
 bus ystorus in libro de sumo bono et
 allegat magister sentētiarū li. iij. di.
 .xxxix. dicens. **H**oc etiā sciendū est
 qz quacūqz arte verborū q̄s iurat. de-
 t̄n q̄ cōscientie testis est ita hoc acci-
 pit: sicut ille cui iurat̄ intelligit. **V**n̄
 in vita sancti nicolai legit̄ qz vir qui-
 dā ab vno iudeo quāndā sumā pecu-
 nie mutuo accepit: iurās sup̄ altare
 sancti nicolai cū aliū fideiussorē ha-
 bere neq̄ret qz q̄ citū? posset sibi red-
 deret. **I**llo diu tenēte pecuniā iudeus
 eam postulat. sed ip̄e eā sibi reddi-
 disse affirmat. **T**rahit eū ad iudiciū
 et iuramentūz indiat̄ debitori. **I**lle
 baculū cauatū. quē auro minuto pec-
 unie repleuerat secū tulerat ac si ei?
 ammiculo indigeret. **V**olens ergo
 facere iuramentū: iudeo baculū tradi-
 dit reseruandū. **I**urauit ille qz plus
 sibi reddiderat q̄ debebat. **F**acto aut̄
 iuramento baculū suū repetijt. **E**t iu-
 deus astucie ignarū eū sibi reddidit.
Rediēs q̄ fraudem fecerat in quodā
 biuio. oppressus corruit sompno. **E**t
 currus cū impetu veniens eum neca-
 uit: et baculū cū auro fregit: et effu-
 dit aurū. **D**e illis dicit̄ ps̄. **Q**uis ascē-
 dit i montē dñi c̄. **S**eq̄t̄. **Q**ui nō iu-
 rauit in dolo p̄xio suo. **S**ic om̄s mer-

catores faciūt q̄ iurant falsū qd̄ sciāt
 verū: et eōuerso. **T**ercio d̄z esse iustū
 qd̄ iurat̄ et licitū. xxij. q. iij. c. **I**n mal-
 pmissis rescide fide. i. turpi voto mu-
 ta decretū vt si q̄s iurat qz vult ali-
 quē occidē vtz. xxij. q. iij. c. qd̄ dauid
 c̄. **T**ale iuramētū nō d̄z ipleri. **D**ocu-
 mentū secundū. **C**orā Deo mai? pec-
 catum est p̄iurū q̄ quodcūqz homi-
 cidium. vt ptz in canone. xxij. q. v. c.
Ille vbi dicit̄ qz p̄iurū v̄m̄at homi-
 cidā. **I**dem tenet magister sentētia-
 rum. li. iij. di. xxxix. **I**dem tenet sanct?
 thomas in p̄mo qd̄ libeto. q. xvij. et
 p̄bat eā dicens qz p̄iurare est vicium
 cōtra deū et ē nois dei derogatio. **H**o-
 micidū aut̄ licet sit cōtra deum. t̄n est
 immediate et p̄ncipaliter cōtra p̄xi-
 mum. **S**ecūdo p̄iurū est nois dei de-
 rogatio: et quasi blasphemā. **I**dem
 tenet secūdū locū post ydolatriam
 vt patz ex ordine p̄ceptorū. **T**ercio
 omne peccatū qd̄ est cōtra mādatū p̄-
 me tabule est graui? qz si eēt cōtra mā-
 datū secūde tabule. **Q**uarto. qz ma-
 ius dāpnū est i amissione vni? aie-
 qz mille corporz. vt ptz. xxij. q. iij.
 si bon? **E**andē op̄inonē tenet v̄nera-
 bil? magister egidi? de roma doctor
 n̄r in. vi. qd̄ libeto. q. xxij. qz p̄iurū
 p̄ se ē mai? p̄ctm̄ qz homicidū. **I**dem
 tenet Jacob? de viterbio. iij. qd̄ libeto
 .q. xxij. **S**z hoc sūt qd̄ d̄z doctores
 vt thōs de argētia sic arguēs. **I**llud
 est mai? p̄ctm̄ qd̄ mai? p̄m̄. s̄ ho-
 micidū maḡ p̄m̄. ḡo mai? p̄ctm̄.
 maior ptz. **D**eut. xxv. **S**ecūm mēsurā
 delicti: erit plagarū mod? **M**inor est
 nota. quia homicidūz p̄m̄ morte:

non aut̄ piurū Ergo. Rñt Egidi?
 v̄ s̄. In iudicio diuino plus punitur
 piurū. licet iudicio hūano pl⁹ hōmī
 cidū. Cōtra hāc opimionē ē bartho
 lomaeus brixienſis **S**up. c. ille v̄ s̄. q̄
 piurus maḡ peccat arguēs sic **P**er
 illud quod habet xij. di. c. duo ma
 la. **V**bi dicitur q̄ in peccato piurij
 duplici culparū zelo punim⁹: qz deuz
 offendim⁹. ⁊ nos tūmodo macula
 m⁹. sed in peccato homicidij tripli
 ter iugulamur: qz dei p̄ceptum cou
 tempnim⁹. p̄ximis impia crudelita
 te nocemus. ⁊ nos crudeliori mortis
 gladio trucidam⁹. **C**ōstat at̄ q̄ ḡ
 u⁹ p̄ctm̄ ē vbi cōcurrunt tā mala. q̄
 vbi duo: **D**ic̄ ergo q̄ ḡ u⁹ p̄ctm̄ est
 homicidū. q̄ per iurū. h̄ ḡ u⁹ dāp
 nū iurrit hō p̄ piurū: q̄ p̄ homici
 diū vt ptz ex v̄bis aug⁹ xxxij. q. iij.
 c. si habes **V**bi dicit q̄ maius dāpnū
 ē i amissioe vni⁹ aie q̄ mille corpo
 rū. sed i piurio amittit̄ aia: i homici
 dio corp⁹. **S**z i s̄ruū ē qd̄ dicit xxij.
 q. v. c. **I**lle q̄ qz piurū vinat̄ hōmī
 cidium. non perire continetur int̄
 mandata prime tabule. i quibus se
 cundum bernhard. non potest dispē
 sare. nec deus nec hōmo. **S**ed inter
 mandata secunde tabule continetur
 homicidū. **I**n quibus potest deus
 dispensare non hōmo. **D**icta autem
 iuristarum non est difficile soluere.
Dicendo q̄ verū est homicidū eē
 maius peccatū c̄m periurium.
 quanto s̄l̄ cum culpa homicidij con
 currat culpa periurij. sic intelligitur
 illud decretū. **S**i aut̄ accipit̄ vtz qz
 p̄ se nō ē graui⁹ peccatū. nec ē mai⁹

dāpnū in amissione vnius aie q̄
 multoz corpoz. nisi q̄ mai⁹ peccatū
 ē illud p̄ quod committat̄. **S**equit̄ cor
 relare. q̄ nos diligēt debem⁹ nos
 cauere a piurio. qz ē maximū pecca
 tū post p̄olat̄ a3. **Q**uia p̄ tres di
 gitos quos eleuat. vel p̄it sup̄ reli
 quias de signat̄ q̄ corpus ⁊ aiam ⁊
 res dat̄ in p̄tatem dyaboli. p̄mo s̄m
 wilhelmū Lugdunenē qui sciēter per
 iurat̄ manū dat̄ dyabolo cū qua tan
 git reliq̄as scōz donec ip̄e p̄it̄at de
 piurio. man⁹ illa ē dyaboli. ⁊ q̄ndo
 aūqz signat̄ se cū manu dyaboli siḡt̄
 se. tales p̄ iuri cōfundunt̄ i p̄nti. **N**ā
 legitur q̄ quidā sup̄ sepulchru3 sc̄i
 panccij martiris per iurauit. ⁊ mox
 manū retrahere n̄ potuit. ⁊ sic corā o
 nib⁹ erat cōfusus astāt̄o ⁊ subito
 mortu⁹ est: **D**icit eusebius i cronica
 sua q̄ anno dñi cc. xij. **M**arcellus e
 piscopus p̄ quosdā testes flos i fa
 mat⁹ de quodā crimine. quoz p̄m⁹
 iurauit. ē ne sic. igne n̄ cōsumor **S**e
 cū d⁹ ne r̄gio morbo cōsumor **T**ertius
 ne lūibns p̄uor. q̄re tūc ep̄us cessit
 vitā hēmiticā duces i abditis. **P**rū⁹
 testis. statū p⁹ ex pua sintilla tō do
 m⁹ sua cū familia pustus fuit. **S**e
 cū d⁹ r̄gio morbo a pede vsqz ad v̄ti
 cem cōsumpt⁹ fuit. **T**ertius vidēs ali
 oz iteritū penituit ⁊ inocētia p̄sulis
 inotuit. **C**ōtingit i **S**tadē. ciuitate q̄
 qdā iurauerūt sup̄ corpe xp̄i. stātes i
 quodā cāpo. iurādo s̄l̄e p̄ pace hūa
 da. **E**t dep⁹ i locū pedū nūq̄ ḡmi
 na creuerūt. h̄ v̄ndiqz ⁊ crāiquaqz
 creuerūt. **S**il̄ ego vidi i gripes wol
 de. vt in r̄tulert̄ icole ciuitatis. q̄ qdā

peritrus in amiterio sancte gertrudis foris ciuitate fuit sepultus. Quē de mō nocte sequēti sedēs i eā migro de amiterio vocauit. Et defunctus de se pulchro surgēs q̄ saltus horribiles fecit circa sepulchrū suū. Finaliter fuit coactus recedere de amiterio. et vestigia suorū pedū reliq̄t i terra pmo in lapide durissimo ad pfunditatez dimidiij pedis et de post ab illo tēpore nūq̄ creuerūt ibi gramina: s̄ vn̄ diqz et arcūquaqz. Et amia illi? de functi sepi? illa vestigia coopuerūt cum luto et pulueribz sed sp̄ die sequēti reapta inuenerūt. Legit̄ in gestis salui q̄ uenerūt due sorores cuiusdā ducis frācorū ad regē karolū querētes de fratre suo q̄ hereditatem earū auferret eis. Citatus sup̄ h̄a rege negauit. Rex fecit eū iurare super caput salui. q̄ nihil sororibz suis teneret ex his que ab eo petebāt. Qui cum letus iurasset: medius crepuit et p̄ secretū ani stercora pruperrunt: et ex oculis et naribz sanguis exiit et sic vitā finiuit. Quidā ciues in ciuitate gōthingē false iurauit in p̄ntia cōsulatus. Et factō iuramēto manum retrahere nō potuit. Tales omnes infames sunt. vt ptz. vi. q. i. c. Infames: et nūq̄ deinceps testari possunt. vt ptz. ex. de testibz. c. testimoniu. Et eis imponēda est penitentia. xl. dierū cū septem sequētibz annis vt ptz. vi. q. i. c. Quicūqz scient p̄iurauerit. xl. diebz in pane et aq̄: et septē sequētes annos peniteat. et nūq̄ sit sine penitētia et nūq̄ in testimoniu recipiat. Nec ibi. Documentū

tercū Quāto res sanctior est p̄ quā iurat̄ tāto amplius iurans ad seruā dū iuramētū obligatur. pbat̄ qz d̄z. ij. q. i. c. si q̄s. Querit̄ q̄s magis tenetur an ille q̄ p̄ deū: an ille qui supra sacra euāgelia iurat. Hinc q̄stio in Iohes Cris̄. r̄nt dices. Scripturē p̄pter deū facte sunt: nō deus p̄pter scripturas. Iō dicit̄ raymūdus q̄ q̄ iurat p̄ deū multū obligatur. q̄ uero p̄ deū et euāgelia magis obligat. et q̄ in istis adiūgit sanctoz reliquias adhuc magis obligat. et ita crescentibz solēnitatibz crescit obligatio. Sic etiā quāto p̄ qd̄ iuratur magis sanctū est. tāto magis est penale p̄iurium. vt d̄r. xxij. q. i. c. mouet te. Sed p̄t esse iuramentū qd̄ fit p̄ euāgelia cū deliberatione et solēnitāte et fit magis obligatorū q̄ q̄ fit p̄ deū sine deliberatione: sic et p̄iurū. Sic grauius peccat qui in factō p̄iurus ē q̄ qui uoluntate. De quibz. xxij. q. v. c. Qui p̄iurare parat? ē anteq̄ iuret p̄iurus esse uidetur. quia deus non solum ex operibus iudicat: sed ex cogitationibus et corde. Nec ibi. Si tamē actus exterior sup̄uenient. tāto p̄iurium est maius. sicut plus peccant q̄ p̄iurant p̄ crucem assecrata m̄ q̄ nō assecrata vt ptz. xxij. questione. v. c. q̄ p̄iurat. Sic etiā plus peccat rex uel princeps periurus q̄ miles uel rusticus p̄pter maius scandalū. Itē aristoteles magister alexandri scribit ei in quādā epl̄a dices. Cauas alexāder ne infringas fidē datā: et federa asfirmata. Nā h̄ cōuenit infidelibz. iuuenibz. et ueretricibz. Verua

pmissa fideliter. quia omnē infidelita-
 tē cōsequit finis malus. et si ex fide-
 lite infringēda aliquid boni eueiet
 tamē ipsa species ē mala. et exemplū
 ē reproborū. et de genē malorū. ego fi-
 des plā facit. scias g. p fit p fidē hōi-
 cōgregatio. ciuitatū inhabitatio. vi-
 roz cōio. regū dñatio. Per fidē cas-
 tra tenent. Ciuitates suatur. reges
 dominant. **C**auas ergo fidelissime
 pnceps. fidē dataz infringere: serua
 firmiter tua iuramēta. et federa etiāz
 si sint graua. **N**az causa destructōis
 regni barbarorū et schitarū fuit q
 reges eorū vtebantur iuramētis ad
 fraudē et ad deceptionē hominū et pxi-
 marū ciuitatū fidem frangētes et fe-
 dera que fuerūt ad salutē hūam ge-
 neris stabilita. **E**t ideo eqtas iustissi-
 mi iudicis hoc ampli⁹ sustinē non
 potuit. **H**ec phs. **I**deoqz in gestis
 eiusdem regis alexandri legit. qz cū
 suo exercitu. ira pmo⁹ iret cū mag-
 no impetu ad quandā ciuitatē nomi-
 ne lapsacū diruēdam et euertēdam.
Ciuis aut vnus illi⁹ ciuitatis anaxi-
 mines phs audiēs regē alexandru
 sic venire. **E**xiit ciuitatē obuiā regi
 vt preces porrigeret p salute ciui-
 tatis. **Q**d cū rex hō cernēt. **N**e postu-
 lare volens mām audiendi hret.
Rex in loquendo phm iuramento p-
 venit dicens. **I**uro per deos qz nihil
 hoz que petieris faciaz. tunc sapient
 phs attendens regis iuramentum.
Rit. **P**eto ergo dñe vt lapsacū ciui-
 tatē diruas et destruas. quā peticoez
 attendēs alexander salutē vrbi cōsel-
 sit. **M**aliūt em iā et volūtatem quā

habebat cōtra ciuitatē dimittē. qz s
 iuramentū venire. **S**ed hoc pnceps
 et reges nunc minime aduertit ad
 sua iuramēta suāda. peiores ergo sūt
 qz gentiles. **S**ic etiam graui⁹ pec-
 cant cōsules coitatis nō obseruantes
 iuramēta. qz singulares plōne. **Q**uia
 bonū quāto dī⁹ tāto diuinius. ergo
 p oppositū. malū quāto cōmuni⁹ tā-
 to pei⁹. **N**am summa cura fuit olim gē-
 tilibz obseruare pmissa et iuramēta
 et singulariter cōmunitatibz. **C**uius
 exēplum ponit beatus aug⁹ li. iij. de
 ciui. dei. c. scdo de sagūtis amicis ro-
 manorū qz eis iūauerūt fed⁹ et amicitia-
 m p falsos deos. qz sagūtios ha-
 mibal obfidebat contra romanos. et
 prius qz ciuitas caperetur tm crucia-
 batur fame. qz suorū mortuorū cada-
 ueribus pascebant. et tamen miles
 qdā hambalis amicus sagūtiorū
 volens tm vitā ciuium saluare. pmi-
 sit eis vitam. et locū alium vbi pos-
 sent sibi ciuitatem cōstruere. dū tm
 sagūtium hambali cū omni auro et
 argento ipsoz redderēt. ipi tēpore
 deliberationis accepto. maximū igne-
 nem in medio ciuitatis accēderunt. et
 pmo i eū oē aux et argentū cū omni
 reliqua suppellectili picerūt. et p
 ea cesis vxoribz et liberis se i ignem
 vnamimē pcpitauerūt ne fed⁹ iūa-
 mēti romanis frāgerēt. **H**ec aug⁹.

Nō accipies nom deitui tm iuanū.
Ecundo peccant contra il-
 lud pceptum qui iurāt
 p creaturas. quod potest
 fieri tripliciter. scilicet cre-
 aturām tamqz deuz ven standū. **A**ut

per nomen deorum falsorum iurando aut
ad aliquam penam in iuramento se obli-
gando. Primo non est iurandum per crea-
turam eam tanquam deum venerando. Ideo di-
cit Christus mathei. v. Dico vobis non iu-
rare omnino. Statim subiungit. Ne-
que per celum. quia thronus dei est. neque per
terram. quia scabellum pedum ipsius est. neque
per ierosolimam. quia civitas regis magni
est. neque per caput. quia non potest facere
vnum capillum album vel nigrum. Ratio illius
tangit extra de iureiuramento. c. Si Christus. ne
per huiusmodi iuramentum transferatur
ad creaturam honorificetia creatoris.
Est etiam ista sententia beati thome se-
cunda secunde. q. lxxxix. ar. q. in responsione
ad primum argumentum. Dominus inquit prohi-
bit iurare per creaturas ita quod eis ad-
hibeatur divina reuerentia. Unde subdit
ibidem auctoritate Jeronimi dicen-
tis quod iudei per angelos et celum et cetera
huiusmodi iurantes creaturas venera-
bant dei honore. Quos increpat di-
cens Mathei. xxiiij. Ve vobis duces
ceci qui dicitis. Quicumque iurauerit per tem-
plum dei nihil est. quicumque autem iura-
uerit in auro templi soluet. Et sunt stulti et
ceci. Quid est enim manifestum. aurum vel
templum quod aurum significat. Nam per a-
uariam excecati fuerunt iudei et statue-
runt quod quicumque iurauerit per templum in-
uentus fuerat mendax. non erat reus
ad emendam. sed qui iurauerit per aurum
templi. reus erat. Iohannes deuter. vi. dicit Do-
minum deum tuum timebis: et per nomen eius
iurabis. Unde magister sententiarum li-
.iiij. di. xxxix. q. rit. vtrum liceat iurare per
creaturam cum tamen in lege scriptum sit Res
des aut domino iuramenta tua. Runt ex di-

ctis Jeronimi super matheum. Iudeis in-
quit quasi puulis concessum fuit iurare
per creatorem tamen et preceptum: ut si iurare
contigerit non nisi per creatorem iurent non
per creaturam. quia iurantes per angelos et
elementa. creaturas venerabant hono-
re dei. Et melius erat hoc exhiberi deo
quam creaturis. Hec ille. Sed obijcit
per illud quod legis. xxiiij. q. i. c. mouet te
et ibidem ponit magister vbi supra
quod Ioseph vir sanctus per creaturas
iurauit. Unde dixit fratribus suis. Super
salute pharaonis non exhibitis hic
Gen. xliij. Ite iuram per euangelia
et sanctos: quia creature sunt. Runt quod iu-
ramentum inducit ad confirmationem veri-
tatis. Unde dicit apostolus ad hebr. vi. quod
omnis controversie ad confirmationem fi-
nis est iuramentum. Veritate autem plene
scire de his que dubia sunt nullus scire potest
nisi deus qui nec falli nec fallere potest. Iohannes
solum per deum est iuramentum faciendum. Sed
iurare per creaturam intelligit triplici-
ter. Vno modo creaturam tanquam ali-
quod diuinum venerando. quod pertinet
ad infidelitatem. Sicut enim concessum
fuit filiis israel ut bestias deo
immolarent ne eas offerrent demoni-
bus. sic potest permissum fuisse ut per deum
iurarent quod per creaturas ne inderent in
crimine idolatrie. vtz. xxiiij. q. i. c. conde-
ra. et. c. mouet te. Ibi etiam dicitur. Deus
autem per creaturas iurare prohibuit: ne
more gentiliu aliquid numine diuinitatis
creaturis in eis videtur. Secundo intelli-
gitur quod in creatura prebent illum in testibus
inuoacato. quia cum deus sit creator et con-
seruator et rector omnium creaturarum
iurando per creaturam in quantum

in ea relucet potētia dīne maiestatis
 sic licitū est. **Sic** iurauit. **Joseph** p
 salutē pharaonis. **Cū** ois potestas a
 deo sit s^m apl^m. **Sic** iurāt ballōes
 p salutē **Lantgrauij** semp. vt ptz de
 iure iurādo. le. qui p salutem. **Sic** ē
 etiā licitū iurare p euāgelīū inquan
 tum relucet veritas diuina in euāge
 lio. vt patet xxij. q. p̄ria. si aliq̄. **Sic**
 p sanctos inquātū in eis relucet di
 uina gratia vel sanctitas. **Tertio** mō
 ip̄m iuramētū tamq̄ ptē vilem cons
 temnēdo vt patet xxij. q. p̄ria. **Mos**
 net **Vbi** dicitur q̄ nō debem⁹ iurare
 p creaturas. ne creaturas cōtēptib⁹
 les iudicādo p eas. pmissa p nullo
 ducerem⁹. **Ideo** dicitur xxij. q. p̄ria.
 c. **Clericum** per creaturaz iurante. a
 crime obiurgādū esse. si vero p̄stite
 rit in vicio. excoicandū. **Hec** ibi **Si**
 tamē iuratur per creaturam est om
 nino seruandū vt patet **Extra** de iu
 re iurādo. c. si xp̄s. **Vbi** dicit **Si**
 tamē **Iuratur** per creaturā seruandū
 est. et dūmodo sit licitū qd̄ iurat. qz
 teste veritate. qui iurat in celo iurat i
 throno dei. et in eo qui sedet sup eū.
Hec ibi **Glosa** dicit **Multa** fieri non
 debent. facta tñ tenēt. xxvij. di. si vir
Secundo modo nō est iurādum per
 falsos deos. vt ptz **Exodi.** xxij. **Per**
 nomē extraneoz deoz nō iurabitis.
 qz iurare ē ad? latre q̄ nullo mō est
 exhibēd⁹ p̄olis. **Ite** nō p̄nt esse tes
 tes veritatis. s̄ cū iurām⁹ illū p quē iurā
 m⁹ i testē iuocam⁹. sic sarracēi iurāt
 p machometū. gētiles p deos suos
 falsos **Documētū** p^m **Quis** p nomē
 falloz deoz nō sit iurādū. si tñ aliq̄d

licitū iurat per noīa eorūdem. ē oīno
 seruādum vt patet. xxij. q. p̄ria. c.
 monet te **Vtrū** ei⁹ fide vtendū sit. q̄
 vt eā seruet. p demōia iurauit. **Vbi**
 te volo p̄us cōsiderare. vtz si quispi
 am per deos falsos iurauit. se fidez
 seruatur. et eā nō seruauerit. non tibi
 videt bis peccasse. **Dequit** ibidem.
Nūc vero iurauit p quos nō debuit.
 et cōtra pollicitā fidē fecit q̄. n̄ debuit.
 bis vtqz peccauit. **Hec** aug⁹ ad
 publicolā. **Ide** tenet magister sentē
 tiarū li. iij. di. xxxix. sub eis dē verb⁹
 qz licet peccauit iurādo per falsos de
 os. tamē fidem quā p̄misit idest pac
 tū debet huare. qz fides testi suād a
 ē. vt ptz. xxij. q. p̄ria. **Nolite.** **Secū**
 dū documētū ē. **Si** xp̄iani et alij p̄ri
 cipes xp̄ianorum nō p̄nt aliter iure
 pacta a recipē iurauēta sarracēnoz.
 nisi per noīa falloz deoz. licet et sine
 p̄tō possunt recipere iuramētā p noīa
 p̄doloz. vt ptz in. c. monet. xxij. q. i.
 vbi dicitur. **Qui** vti⁹ fide illi⁹ quez
 cōstat iurasse p falsos deos. et vtitur
 nō ad malū. sed ad bonū et ad licitū.
 nō p̄tō illi⁹ se sodat. qz p demōia
 iurauit. sed bono pacto ei⁹ q̄ fidem
 suat. **Dequit** infra. **Cui** questioni
 possunt illa testimonia suffragari. q̄
 ip̄e commemorasti de laban et de abime
 lech. **Si** tamen abymelech per deos
 suos iurauit. sicut laban per deū suuz
 sochoth. quod iuramentum recepit
 iacob. gen. xxxi. q̄ tamen factus fuit.
Sic ilibro machabeozum. c. viij. ro
 mani pacem formasse cum iudeis. in
 telligēdi sunt iurasse per falsos deos
 sicut iudei iurauerunt per verum deuz

Tercio modo iuratur p creaturā. scz
 sibi aliqd malū vel penā imprecando
 et hoc iuramēto de quo magister sen
 tentiarū li. iij. di. xxxix. dicit. Est qd
 dam genus iuramēti grauissimū qd
 fit p execrationē vt cum homo dicit.
 Si illud feci. patiar hoc. et illud cōs
 tingat filijs meis. Si illud iuramē
 tum falsum est. tūc est piculosū. qle
 fuit iuramentū petri cum cepit iurā
 et anathematizare. Math. xxvi. Quo
 iuramento hōies cōiter vtunt in ira
 et furore. De illo mō iurādi dicit san
 ctus thomas se cūda scdē. q. lxxxix. ar.
 .vi. Alius modus inqt est p execra
 tionē. et in hoc iuramēto adducit cre
 atura aliqua in qua diuinū iudiciū
 exerceat. Sic solet homo iurare p ca
 put suū. p filiū suū. aut p aliaz rem
 quā diligit. Sic iurauit apostolus. ij.
 ad corinth. i. dicens. Ego teste deum
 inuoco in aiām meā. Nec thomas.
 Et sunt multi modi iurādi p execra
 tionē. Aliqui dicūt. Nūq̄ ab oculis
 viuis recedā si mētor. Vel deus nū
 q̄ misereat aie mee si nō fecero. vel
 deus plaget me igne vel lepra si nō
 fecero qd iuro. Et sicut aug. p q sic iu
 rans se obligat. valde terribile est.
 se vel suos sic mēdācter obligare. e
 tiaz in causa vera. pmo stultū est sine
 magna necessitate. Exemplū legitur
 qd vsurarius qdam in morte opūct
 rogauit duos amicos suos vt pecuni
 am quā traderet illis restituerēt. Et
 p̄m obligauit se sub pena lepre. A
 lius sub pena cecitatis. Qui post obi
 tum ipi negligētes fuerūt. Volētes
 p̄mitus cū ista pecunia lucrari aliqd

et postmodū restituere. Et mox in il
 lis infirmitatibz cōsumpti sunt abo
 put se obligauerāt. Tercij sunt qui
 peccāt cōtra illud p̄ceptū et sunt. qui
 plena volūate se disponūt piurare.
 et anq̄ iurēt. vident p̄iuri censendi.
 qz deus nō iudicat ex operibz. sed ex
 cogitationibz. Ideo dicit in decretis
 .xxij. q. v. c. Qui piurare pat̄ est an
 qz iuret. perurus eē videt. qz de nō
 ex operibz. s; ex cogitōibz iudicat.
 et ex corde. Nec ibi. Ergo si vnq̄ ad
 iudiciū accessisti. de illa intentōne q
 iurare voluisti et nō p̄fecisti. penite
 re. qz corā deo piurus es. Exempluz
 ptz de duobz. quorū vnus cōcessit al
 teri sumā pecunie et qn termin? so
 lutionis aduenit. simplicit̄ negauit.
 et iurare voluit. Cūqz flecteret genuā
 ad iurandū. obmutuit. et nihil loqui
 potuit: sed erectus ecōuerso loquelā
 accepit. Qui iterū secundario genua
 flexit et piurare voluit. Qui itez ob
 mutuit. et sic omnibus manifeste in
 notuit. qd piurare voluit et iam corā
 deo perurus fuit. Quarti sunt q̄ pec
 cant cōtra hoc p̄ceptū. q̄ sciēter iura
 menta falsa et iniqua recipiūt et tales
 mortaliter peccāt. Vñ dicit in decret
 .xxij. q. v. c. Ille qui hōiez puocat ad
 iurationem: et scit eum false esse iurā
 turum. v̄m at hōmiciā. qz hōmiciā
 da corpus occisurus est. ille animā.
 pmo duas animas. ei? scz quem iurā
 rare puocauit: et suā. Ibidem dicit
 capitulo precedenti. Si quis se per
 iurauerit et alios sciens in perurium
 duxerit. quadraginta dies peniteat
 in pane et aqua et septem annos se

quētes. et nunq̄ sit finē penitentiā
 et alij si cōscij fuerint similiter peni-
 teant. Sed dicerēs sic. Nullus pos-
 set aliū cogere ad soluendum si nul-
 lus deberet exigere iuramentum. Re-
 sponso. q̄ potest eum ad iudiciū cō-
 ta re. et iusticiam ab eo exigere. Et si
 sibi negauerit et iurat: quid p̄dest al-
 teri falsum iuramentum suum: Et sic
 animā suam et illius simul dāpnat.
 potius deberes illa bona dare illi q̄z
 dāpnare sic animā tuam et illius. et
 deus tibi remuneraret. vt si velit ille
 saluari tenetur tibi soluere pecuniam
 vel bona p̄ quibus vult iurare. Sed
 dicerēs Ex hoc sequerēs cōfusio mea
 qz credent homines me iniustā cau-
 sam habere cum ab eo iuramentum
 nollem. Respondet q̄ p̄pter malos
 hoies qui vt frequenter malum iudi-
 cant nō debes deum offendere. et ani-
 mā tuā perdere. P̄z h̄ deberent atten-
 de illi qui audent dicere. si q̄s tres de-
 narios tenerēs mihi. deberet iurare si
 nollet soluere. Legit̄ q̄ quidā bon̄
 homo citauit quendā ad iudiciū p̄
 quandā summā pecuniarum. et ille
 instanter negauit et se ad iuramen-
 tum exhibuit. Quod alius ab eo ac-
 cepit. licet sciret eum falsum iurare.
 Mox sequenti nocte raptus fuit ad
 iudiciū et vidit xpm̄ sedere in sede
 maiestatis sue exigens rationē illius
 ab eo. qui ei iurauit. et de anima sua
 pp̄ria. quos cognouit ambos esse dā-
 pnandos. Tunc iudex ab eo quesit
 cur iuramentū ab eo recepisset. At il-
 le. Quia mihi meum negauit. Et iu-
 dex. Nonne potius debuisses perdere

falem substantiā q̄ ipsius animā et
 tuam. nōne anima plus est q̄z om-
 nis tp̄alis substantia. Tūc tal̄ iudex
 iussit eū flagellari. Qui euigilās oīa
 q̄ acciderāt sibi enarrauit. et in signū
 huius plagas in dorso et in corpore oste-
 dit et nullo mō potuit sanari donec pe-
 nituerat. P̄z tūc q̄ris. si iudex scit eū
 falsum iuraturum. an debet cogere eū
 ad iuramentum et ei recipere iuramē-
 tum. Respondet archidiaconus i ro-
 sario suo super. ca. ille. xxij. q. v. q̄ iu-
 dex non peccat et potest eius recipere
 iuramentum q̄z nō scit eum falsum iu-
 ramentum facturum. Hoc idem tenent
 theologi. Vnde beatus auḡ al-
 legat in sermone de decollatione Jo-
 hānis baptiste. q̄ quidāz tutus no-
 mine de p̄ponensi ecclesia p̄pter fal-
 sum iuramentū quod a vicino suo re-
 ceperat grauiter in nocte sequenti fuit
 ita spiritibus flagellatus. Jo dicit
 theologi q̄ ideo nō peccat iudex. qz
 ip̄e nō requirit iuramentū p̄pter se s̄
 p̄pter alios: et sicut minister legis.
 cuius ip̄e nō est dispensator sed exe-
 cutor. vnde nō potest remittere iura-
 mentum qd̄ s̄m ordinē iuris exhibē-
 dū est. Itē ideo nō peccat. qz nō ip̄e
 appellit eū iurare. s̄ lex q̄ hoc mandat.
 Vn̄ sicut nō peccat iudex interficiens
 hoīem cuius s̄m allegata et pbata
 quantūcūqz sciat ip̄e eū innocentez:
 qz nō ip̄e eū interficiat: s̄ lex. vt dicit̄
 xxij. q. v. ca. si homicidium. Sic nō
 peccat iudex req̄res iuramentū in iu-
 dicio. seruādo iuris ordinē. quantū
 cūqz sciat iurātē falsū eē iuraturū. De-
 bet tamē statura et legem imponēs

iuramenta cū magna grāuitate pen-
 sare. et debet diligēter iquirere. si il-
 lo modo p̄t veritatē inq̄rere aut in-
 dagare anq̄ statim iurare cōpellat.
 Vel deberet recurrere ad superiorem.
Hec via tutior esse videt̄. **Judici** Si
 aut̄ esset dubius et ignorat vtruz sit
 falsū iuraturus vel nō. tūc nō peccat
 iudex si iuramētū ab eo requirit. **Hec**
 aug? de anclona sup matheū. **Ide**
 tenet thōs in sc̄da secunde. q. xc viij.
 arti. iij. **Hec** quid ē de illo qui au-
 dit aliquē iurare falsū. et ip̄e scit et ta-
 cet? **R̄nt** thomas sc̄da sc̄de. q. lxxxv.
 viij. arti. iij. allegans illud leuitici.
 v. **Si** peccauerit aia et audierit vo-
 cē iurantis falsū. testisq; fuerit. qd̄
 ip̄e vidit. aut cōsciūs ē. nisi indicaue-
 rit. iniquitatē suā portabit. **Respon-**
dit thomas dicēs. q. sic aug? dicit.
 moyses nō exp̄ssit i p̄dicta auctori-
 tate cui sit indicādū piuriū alterius.
 et ideo intellexit q. debeat indicaē ta-
 libo q. magis possūt p̄desse q. obesse
 piurio. **Similis** nō exp̄ssit etiā quo
 ordine debeat maifestare. **Ideo** vide-
 tur esse huād? ordo euāgelicus cū sit
 peccatū piuriū occultū et p̄cipue qm̄ n̄
 v̄git i decretū alterius. quia i tali
 casu nō haberet locū ordo euāgelic?
Hec thomas

Nō assumes nom̄ dei tui inuanū.

Quanti sūt qui cōtra illud p̄-
 ceptū peccāt et sūt oēs illi
 qui iurāt se velle facere ali-
 quod malū. vt occidere hominē. aut
 luxuriari. aut illū velle verberare. aut
 se velle vindicare. aut illi elemosinā

nō dare. aut nō hospitare. tales oēs
 peccāt mortalit̄. **Cōtra** q̄s. p̄sidorus
 in li. de fumo bono. et ponit xxij. q.
 iij. c. in malis p̄missis rescinde fidē
 in turpi voto muta decretū. **Sic** iu-
 ravit dauid. velle se occidē nabal vt
 ptz p̄mo **Regū** xxv. et ponit xxij. q.
 iij. c. q. dauid iuravit p̄ s̄gūis effu-
 sionē. s̄ non impleuit. **Maioz** pietas
 fuit q̄ si impleuisset. **Ite** ibidē **Iuā**
 uit dauid temē s̄ nō impleuit iuratio-
 nē maiori pietate duct? **Talia** iuramē-
 ta nūq̄ sūt implenda. vt ptz xxij. q.
 iij. c. **Si** aliquid forte nos incautus
 iurare cōtigerit q. obfuitū in peiore
 v̄git exitū. libere illud salubriori cō-
 silio mutādū nouerim? **Hec** beda.
Vergit aut̄ i peiore exitū sex modis
Primo qm̄ s̄ se est malū **Et** ē mor-
 tale peccatū in se. vt cū quis iurat se
 illū occidere velle. aut cōmittere ad
 ulterū. in quo casu peccat iurādo. et
 iuramētū implendo. talis quilibet
 sic iurans auctoritate p̄pria. p̄t con-
 trauenire iuramēto. s̄ ip̄onēda est ei
 penitētia de temerario iuramēto. **Ideo**
 dicit̄. xxij. q. iij. **Video** dauid piuri
 hominē et sc̄m. iurationē temerariam
 incidisse. et maluisse nō facere quod
 iurauerat. q. iurationē suaz hominis
 fusio s̄gūie implere. **Ibidē**. an. c. iurā-
 uit dicit̄. **Dauid** de duob? peccatis
 mimū elegit. **Secūdo** v̄git i deterio-
 re exitū qm̄ q̄s iurāt qd̄ i se ē veniale.
Talis etiā p̄t iueire p̄p̄a auctori-
 tate. **Tertio** cū q̄s iurāt qd̄ i se licitū ē.
 s̄ de nouo aliqd̄ emergit qd̄ ē illicitū.
 qd̄ fuit imp̄meditatū n̄ peccat iu-
 rādo. s̄ peccat illd̄ illicitū implēdo. q̄le

fuit iuramentū herodis. qui iurauit
 puella saltati se daturū quid petisset.
Hoc em̄ iuramentū poterat esse a p̄n
 apio licitū. intellecta debita cōdis
 tione scz si peteret qd dare liceret. s̄
 impletio iuramēti fuit valde illicita.
Vn̄ ambrosius in li. de officijs. et po
 nitur. xxij. q. iij. c. Est etiā cōtra of
 ficiū nōn unqz soluere iuramentū vt
 herodes q̄ iurauit qm̄ quicqd petitu
 ra esset dare filie herodiadis. necem
 Jobānis prestauit ne p̄missum nē
 garet. **H**ec ille. **D**etestabile em̄ val
 de fuit peccatū herodis. qz sub pre
 textu iuramenti miscuit homicidiū e
 pularū cōiuiuiū. **R**ecitat em̄ Jeroni
 mus. **C**ū qdam comes dormiret in fi
 nu meretricis et diceret ei meretrix
 nūqz se vidisse hōiem decollatū: man
 dauit vt cuiqdā qui reus erat mortis
 caput in cōiuiuiū trūcaret. **D**e quo ve
 hementer fuit rephensus. qd epulas
 sanguini cōmiscuerat et mortē q̄uis
 noxij hōis indelicias alterius p̄sti
 tit. **T**ale p̄ctm̄ herodis nullo mō fuit
 excusabile. p̄mo vehementer fuit ag
 grauātū p̄pter malā intentionē. **V**i
 at em̄ Jeronim? qz herodes ideo iur
 auit vt furtuē occasionis machinas
 p̄pararet. **N**ā causam occidendi non
 videbat: populū timebat q̄ eum tāqz
 libetam habebat. **S**ecūdo p̄pter rei
 iustitiam iurationē. **N**ā iurauit p̄pter fi
 delitatem. **T**ercio p̄pter iusti in
 terfectionē q̄ nūqz peccauit. **T**alis e
 tiam sic iurās potest p̄pria auctorita
 te cōtrauenire suo iuramēto. **Q**uar
 to vergit in exitū deteriorē et ideo nō
 est obseruandū qm̄ excludit op̄ pie

factis ex caritate faciendū. vt qm̄ iurat
 aliquis qz nihil dabit isti vel illi ex
 caritate vel nō dabit elemosinā illis
 fratribus aut monialibus. **Q**uinto
 qm̄ excludit opus de genere honorū:
 vt cū quis iurat qz nūqz erit episcopus
 aut monachus vel sacerdos et qz
 nō celebrabit vsqz ad mēsem. vel qz
 nō ieiunabit p̄ peccatis in pane et aq̄
 vel qz nō dicet psalteriū. **S**exto cum
 excludit opus indifferens pia inten
 tione. p̄ deo aut p̄ximo faciendū. vt
 si quis iuret qz nō loquat martino l
 domū ei? nō intrabit vel qz nō coquet
 ad furnū ei? vel nō molet ad molen
 dinum ei? si aliquis iuret huiusmo
 di indifferens. credo qz p̄pter hōi
 iuramēta nō debet declinare a talib?
 si ea velit facere pia intentione. et p̄
 p̄pter deū et salutez anime sue et p̄pter
 tollendū scandalū p̄ximi. cōtra quē
 sic iurauit. **I**n istis vltimis tribus p̄p̄is
 huiusmodi iuramēta nō sunt obligatoria
 nec imponēda sit penitētia p̄ tras gres
 sione earū tāqz p̄ mortali. nō expes
 dit tñ p̄pter reuerentiā sacramenti cū
 est scandalum simplicū q̄ reputant
 se incurrere p̄uiriū et inde incurrunt
 in facilitatē latendi in peruriū. **V**el
 petēda est absolutio a superiori qui
 huiusmodi iuramēta debet faciliter
 relaxare. vel potius ostēdere sic iuran
 tes nō fuisse obligatos et imponē peni
 tētiā de temerario iuramēto. **C**ōcor
 dat thōs cū h̄ i scripto. **S**exti sūt q̄
 peccat d̄ p̄ceptū et sūt q̄ dicūt qz iura
 mētū qd q̄s p̄pter metū corpis l̄ p̄ vi
 l̄ p̄ metū extortū iurauit se aliqd̄ fa
 cturū l̄ daturū qz h̄ n̄ sit obligatorū

C

Contra quos dicitur extra de iure iurando. c. verū. Vbi dicit. An a sacramento vinculo absoluentur qui illud in iuri p. vita seruanda et rebus fecerunt. **De q̄t.** Ceterū vt agatur cōsultus et auferat via piurandi. nō eis ita expresse dicitur. vt iuramēta nō seruet. **Hec ibi.** Ergo iurās reuerti ad carcerē v̄l captiuitatē tenet seruare iuramētum vt determinat Aug. primo de ciui. dei. c. xiiij. cōmendās marci regulū ciuē romanū. qui cū esset ductus captiuus a cartaginēsis et missus romā ab eisdem p. cōmutatione captiuoz mortuoz. Ille romā veniens vit in senatū et captiuos reddi et cōmutari negauit esse v̄tile. eo q̄ illi esset adolescētes et boni duces. **Ipe** autem v̄tute deficiens. Et cū retinēt a p̄p̄inquis et amicis redire maluit q̄ fidem hosti non seruare. qz iurauerat p. falsos deos se reuerturū. pot̄ reuertit tamen voluit q̄ suū iuramētū nō seruet. quāuis sciēt q̄ eum occidere vellet. **Patet** ergo quātūcumqz fuerit metus q̄ semper iurans obligat dū modo possit seruare sine interitu salutis id est si non v̄git in peiorē exitū. **Et** si alicubi iueniatur respōsū q̄ nō tenetur. intelligit dicitū in odiū violētoz. vel cū quibz iurauerat se daturū res ecclesiasticas vt patz extra de iure iurando. c. Si v̄o. **Extra** q̄ vi metus. ca. ad audietā. potest tamē q̄ sic iurauerat petē ab ep̄o vt cogat illum absoluere a iuramēto. extra de iure iurando. c. ex ministratio n̄. h̄ si nō poteat ad hoc iudiciū soluat. et postea repetz qz licet iurauerat soluere. nō tamen

D

iurauit n̄ repetere. extra de iure iurando. c. debitores. ex q̄ vi metus. c. ad audietā. **Si** at iurauerit q̄ soluerit et nō repeteret tūc denūciat ecclesie. s̄m forma euāgelicā. **Si** peccauerit in te frater tuus vt sic ecclesia cōpellat ip̄z ad penitentiam in qua veniet absolutio iuramētū vel restitutio mali accepti. **Si** vero iurauit q̄ etiā nō denūciat iuramētū ē illicitū quo ad h̄ ideo nō est seruandū. Cū h̄is cōcordat th̄os i. sūma. q. lxxix. ar. viij. et pe. q. Innocēti? extra de h̄is q̄ vi metus. ca. sūt. in glosa sup. c. ad aures et bern. sup. c. abbas et hostiēs. i. glosa sup. c. ad aures. **Cū** aut quis ē cōpulsus ab alio scienter piurare ambo sūt piuri. et peccat mortaliter. **Vt** dicit Ray. c. x. q̄d de illo xxij. q. v. qui cōpulsus. **Donatur** casus q̄ vniūitas alicuius ciuitatis vel collegij obligauit se iuramento et aliqui iurantes mortui sunt. **Queritur** v̄trum successores sūt per iuri si transgrediantur. **Respondet** s̄m Ray. s. xv. **Item** pono et dico q̄ sūt piuri. **Obligatio** enim iuramētū p̄sonalis est et non transit ad successores quātum ad piurum piculi. tenetur tñ adimplere. **Archidiaconus?** extra de iure iurando. c. veritatis. **Cōcordat** th̄omas in sūma art. ij. **Sz** q̄d si homines alicuius ciuitatis vniūitatis a societatis iurāt se aliqd facturos nūqd possunt sibi iuramētū remittere. **Rnt** wylbelmus et idē notat. **Johānes** de lignano de iure iur. in cle. c. vinco q̄ hoc potest intelligi q̄ tuor modis. **Primo** si iuramentum sit de h̄is que pertinent ad cultum

tui seu ad religionem vel pietatem non
 possunt sibi mutuo remittere. Vt si
 duo iurent quod ibunt ultra mare ad mi-
 litandum pro fide vel quod intrabunt religi-
 onem vel quod dicent duo vel tria psalte-
 ria ad inuicem. Aut si artifices iurant
 ut de lucro suo portionem dabunt alicui
 ecclesie fabricande vel in alios pios
 usus non possunt sibi mutuo remitte-
 re. Secundo modo potest intelligi si
 iuramentum fit de temporalibus si tale fit
 quod absque iuramento tenetur facere
 tunc etiam non possunt sibi remittere mu-
 tuo. ut si carnifices iurent quod non ven-
 dant carnes infectas. et quod mercato-
 res non sophisticabunt merces suas et
 huiusmodi. Tertio modo potest intel-
 ligi si iuramentum fit super re temporalis sic
 tamen quod illud quod iurant non teneban-
 tur facere absque iuramento. tunc illud
 quod iurat si spectat ad modum vel
 incommodum iurantium possunt sibi inu-
 cem remittere. ut si iurat aliquis quod
 faciet alteri domum vel scribat librum
 et ille reddat ei mercedem. similiter quando
 duo socii iurant se comitantes sibi omnia bo-
 na sine lucro. Si autem spectat quod iura-
 tur ad commodum aliorum magis quam ius-
 tantium non possunt sibi remittere ut
 si artifices iurant quod de mercibus. xx. soli-
 torum non recipiant de lucro nisi unum so-
 lidum vel quod non trahent pannum dum
 mensurant emetibus. Quarto modo
 si obseruancia iuramenti fit alijs dan-
 pnosa. tale iuramentum non est obliga-
 torium. ut si futores iurant quod certo
 tempore non laborabunt. propter hoc ut ca-
 rus vendat. vel carnifices non macu-
 bent animalia nisi sub certo numero ut

carius vendat. tenent et debent sibi
 mutuo iuramentum remittere. Tertio
 quiritur quod potest in iuramento dispense-
 sare et qualiter. Runt augustinus. de ancho-
 na super matheum dicens quod dispensatio
 iuramenti dupliciter potest intelligi. Pri-
 mo quod ipsum iuramentum non seruetur. sic
 in iuramento dispensare est impossibi-
 le pro hominem. quia obseruatio iuramenti
 continetur sub diuino precepto. et in dispen-
 sabile est iuramentum et preceptum man-
 data precepti tabule. Secundo intelligi-
 tur quod contentum vel inclusum sub iura-
 mento non includatur vel contineatur et sic
 potest cum iuramento dispensari ut ne-
 gocium quod cadit sub iuramento non
 cadat sub eo quia forte quod sub iurame-
 nto est contentum repugnat comitibus qui
 iuramentum sequuntur. Quia etiam repug-
 nat iusticie et equitati ut si quis iuret
 hominem se velle occidere. vel adulterari
 et in talibus non indiget dispensatio-
 ne. Quandoque repugnat iudicio di-
 scretionis et maturitati. et sic omnia
 iuramenta que dubia sunt an sunt licita
 vel non. utrum sunt expedienda vel non.
 Sed que incaute vocantur dispensa-
 bilia sunt. Dicit sanctus thomas in il-
 lo iuramento potest quilibet episcopus
 dispensare. Quandoque repugnat iura-
 tis potestati. ut cum permittitur alie-
 quid sub iuramento quod est mani-
 feste licitum et utile. sed in casu fit il-
 licitum et impossibile. In tali iuramen-
 to non videtur habere locum dispensatio
 nisi aliquod melius occurrat faciendum ad
 commune utilitatem quod maxime videtur
 pertinere ad potestatem pape. que habet curam vniuersi
 saltem ecclesie. et etiam absoluta relaxatio que

Soluſ papa a licito iuramēto abſolu-
uit vt ptz xv. q. vi. Alias **I**de pōtis
fex roman⁹ zacharias regē frāconū
nō tā p ſuis iniquitatib⁹ . q̄ p eo
qz tante ptati erat in vtilis . a regno
depoſuit ⁊ pipinū karoli impatoris
prēm . i . ei⁹ locū ſbſtituit oēs qz frāc
genas a iuramēto fidelitatis abſoluūt
Qūqz repugnat iuramētū ſuperioris
auctoritati . ſic cū puella ē i domo pri⁹
ſic ē ſub eius ptate . ⁊ vxor ſub ptate
vi **I**uramētū puelle p prēm ⁊ vxori⁹
per virū reuocari p̄t vt dicit numer⁹
xxxviii . ſic poſſūt rucioi iuramēta ſer-
uoz a dño . vt ptz di . lxxij . c . ſi ſeruus
vxoris a marito ſuo xxxij . q . v . mat
momū . monachi a ſuo abbate . ſcda
q . iiij . monachus . **Q**ūqz repugnat
rei publice vtilitati . **P**ic cū papa to-
cius reipublice vtilitatē ⁊ cōitatem
habeat videre ⁊ cōſiderare diſpēſare
p̄t . **I**darco oia iuramēta p eū cōſider-
rata vtilitate rei publice diſpēſabilia
ſūt . diſpēſare i iuramētis ſine aliq̄ cō-
mutatōe i melius ſolus pp̄a poteſt .
Epūſ ſi nō p̄t ſimpliat abſoluere a
iuramēto p̄t tamē in melius cōmutae
Nec hoc ē venire cōtra iuramētū vel i
fringere vt ptz extra de iure iurādo . c .
puenit . dicit **I**nno cētus eodē titulo
in gloſa . c . debitorē q̄ epūſ in iura-
mētis diſpēſat ſi ſūt dolo . metu . vel
vi extorta . xv . q . vi . c . pri⁹ ⁊ ii . xē . e .
cū cōtingat . pmo diſpēſare p̄t qūqz
ex cauſa i iuramētis licite p̄ſtitis . vt
patet xv . q . vi . nos ſcōz . **N**ō aſſuēs
nomen dei tui in vanū .

Exti ſūt qui peccāt cōtra hoc
p̄ceptū qui iurāt pxio ſuo i

dolo **V**nde p̄s . **Q**uis aſcendit in
montem domini aut quis ſtabit in
loco ſancto ei⁹ . ſequitur . nec iurauit
in dolo proximo ſuo . **V**nde **A**ug⁹ ſu-
per p̄s ⁊ ponitur . xxij . q . ij . c . in dolo
iurat qui aliter facturus eſt . q̄ pro-
mittit cum perūriū ſit nequit decipe-
re credentes . **H**ec ibi **T**alia iuramē-
ta contingunt multipliciter ſcilicet
emendo ⁊ vendendo . **S**econdo aliq̄d
ſimile promittendo . **T**ertio in verb
decipiendo . **P**rimo emendo . hodie em̄
completum eſt illud q̄ **A**po . xviii . le-
git q̄ nemo poteſt emere vel vende-
re niſi habeat caracterem beſtie . per
beſtiā ſignificatur dyabolus . cuius
ymago eſt falſitas . et caracter . falſa
mendatia ⁊ piuria . **I**deo dicit **R**ay-
mundus **Q**uociēs cauſa decipiendi
periurant vel mētuntur ſcienter pec-
cant mortaliter ⁊ tenentur ad reſti-
tucionem ſiue in paruo ſiue in mag-
no . **N**am cum aliquis vlt aliquid
vendere et iurat per deum . viuū q̄
non vlt rem iſtam aliter dare . et
iurat ſic mēciendo contra mentem
ſuam : peccat mortaliter . quociens
iurat **S**ic ⁊ ecōuerſo q̄ debet illam
rem emere ſi dicit per deum non am-
plius volo dare pro illa re . q̄ in-
tantum et ſi intendit plus dare . et
loquitur contra mentem ſuam ⁊ iur-
tat ſic mēciendo peccat tociens quo-
ciens iurat . **O** quot talia peccata cō-
mittuntur ab aliquibus qui ſemper
conſueuerunt nec emere nec vendere
niſi iurando . ⁊ mēciendo ſic doloſe ⁊
fraudulenter iurant ſuā rē meliorem
eſſe q̄ ſit . **I**nſuper aliqui iurāt i piis

rebus deceptorne qui vendunt coclea
ria pomaxel pira panes vel alleca Vel
etiā rustici qui vitulos vel oues ven-
dunt. qui quicquid falsa iuramenta comit-
tunt ad decipiendū proximos suos vt
multa lucrent cū tñ quilibet xpian?
p regno vel toto mūdo piurare nō de-
beret. Cōtra q̄s eccl̄. xxxij. Vir mul-
tum iurans replebit iniquitate. Ne-
cūdo fit false aliqd̄ p̄mittēdo. O quot
iuramenta fiunt q̄ iurantes minime im-
plere intendūt. Sic iurant milites
quā ascribunt milicie q̄ volūt tueri
orphanos et viduas: Sic iurāt sca-
bini q̄ volunt tueri ecclesiā dei: et spo-
liatores et inuicenses earūde suspē-
dere. Sed puos fures suspēdūt: ma-
gnos aut̄ dimittunt. Sic iurāt cōsu-
les q̄ volunt rēpublicā regere et gu-
bernare et iusticiā ministrare s̄m pos-
sibilitatē eorū: Sic iurāt omnes of-
ficiarios ciuitatis scz futores et ma-
cellarij q̄. Sic etiā iurant debitores
se velle soluere in tali termino qd̄ mi-
nime implere intendūt. Sequitur
vtrū qui sic iurant debitoribus suis
sit piurus. Rñt kōsticiēs. Si quā iur-
at. credebat se non posse soluere piur-
abat. Si vero ab inicio credebat se
p̄babit̄ posse soluere. nō piurabat
Et si post ea fecit posse suū: nō est per-
iurus. Sed postea lapsa termino si
posset et nō faceret: piurus esset. O q̄z
grauiter et multoties illi mendaces
delinquūt qui proximis suis ad certū
terminū p̄soluere p̄mittūt qd̄ tamē
nō intendūt. cū postea posse suū non
faciunt. et sic solutionē de die in diem
atra voluntatē dñi p̄ducūt. Sed si

aliq̄m paup̄ creditorū alicui p̄mit-
teret se soluturū sup̄ certo termino.
et posse suū faceret. et impedi-
mentum interueniret q̄ soluere in termi-
no nō posset. Tūc tali paup̄i p̄pter
deum p̄longatio cōcedenda esset. et
creditor cum tali caritate et cōpassio-
ne posset illi terminū p̄logare. q̄ de-
us in extremis suis tēpus vite sue p̄-
longaret et sic posset penitere et dei glo-
riā p̄mereri. Ergo multū reprehensibi-
les sunt illi q̄ suos creditores angu-
stant termino adueniente et ad dam-
pnū ip̄orū solutionem ab eis extor-
quent cū tñ libenter soluerent si pos-
sent. Et talibus immisericoordibus re-
metiet eadem mēsurā. Vñ greg? Dei
misericordiā nō potest p̄mereri: qui
misericors pximo nō fuerit. Et beda
sup̄ epistolā Jacobi. Sine miseri-
cordia iudicabit̄ ille q̄ euz facere pos-
set misericordiā nō facit. Ex quo ma-
iore misericordiā faciēs a dño mise-
ricordiam cōsecutus est. Tercio iurāt
in dolo verbis decipiēdo. Cōtra quos
magister sētētianū. li. iij. di. xxxix. et
pomis. xxij. q. v. c. Quacūqz arte ver-
borū quis iuret deus tñ qui scientie
testis est ita hoc accipit sicut ille cui
iuratur intelligit. Dupliciter autē re-
us fit: qz dei nomen in vanū assumit
et pximū in dolo decipit. Cuius exē-
plum ptz in legēda sancti nicolai. et
xlviij. di. de hoc nota sup̄ius: Sed o-
ctavi fuit q̄ peccat̄ atra hoc p̄ceptū vt
q̄ iurāt execrabilit̄ scz p̄ mēbra xp̄i
qd̄ attingit triplicat̄. P̄mo irreuerēt̄
vt p̄ caput xp̄i. p̄ nasi. p̄ capillū q̄.
De q̄bo dz. xxij. q. i. Si q̄s p̄ capillū

dei vel caput iurauerit. vel alio modo
blasphemiam contra deum suum usus fuerit
si in ecclesiastico ordine est. deponatur. si
laicus. anathematizetur. **Hec ibi** Vñ le-
gitur quod miles quidam iurauit per oculos
dei. et statim ceciderunt oculi de capi-
te suo super terram. **Secundum** leges que sic
iuratur. ultio supplicio puniatur. **In** auctore
ut non luxurientur in rebus. circa medium
De apostolo legitur quod quosdam blasphemus
excoicauit et sathane tradidit.
Secundo fit cum abominabile est execratio
et iuratio sic per pudibunda per lutum vel
aliud simile. **Tertio** cum quis iurat per
vulnera christi per mortem et passionem seu
sanguinem. **Hec** enim iuramenta sunt ab
omnibus diligenter cauenda. quia sonant in
irreuerentiam et blasphemiam dei. perniciosa
sua vulnera in vanum assumere: vñ
nobis salus effluxit. **Crisostomus** super
matth. Omnis salus hominum in christi morte posi-
ta est. **Vnde** si talia iuramenta ex delibe-
ratione contingunt sunt mortalia peccata
tandem quod dies talia contingunt propter
quod etiam in aliquibus certis ciuitatibus
et villis talia iuramenta sic puniuntur
quod quicumque in talibus offendit aurem vel
linguam aut digitum perdit. **Vñ** legitur
quod sanctus ludo uicus rex francie quendam
ciuem parisi que sic blasphemauit in pe-
nam sui peccati et terrorem aliorum ferro
cadenti in labiis suis cauterium pre-
cepit. **Et** cum aliqui principes et nobiles
ipsi indignati essent et ex hoc sanctum lo-
dovicum arguerent. Respondit eis. **Vel**
lem tale indecens sustinere libenter
in labiis meis quam diu vixero. dummodo
hoc vitium de regno meo tolleret. et cris-
tus per tale blasphemiam apertius non of-

fenderet. **Nomi** sunt que peccant contra hoc
preceptum sunt que iurant illicitate quod sit sex
modis. **Ex** persona sicut ipuberes et
puuli. **an** xiiii. annu iurantes. **Illorum** iu-
ramenta non sunt tenenda ut patet. **xxij.**
q. v. c. pueri **an** xiiii. annu iurantes non compelluntur.
Idem dicitur in c. puuli. **Ita** non debet
esse ebrius si ieiunus qui vult iurare
ut patet. **xxij. q. v. c. honestum.** **Et** magis
videtur ut que in sanctis audeat iurare hoc ius-
iunus faciat cum omni honestate et timore
dei. **Ita** ex persona iuramentum est illicitum
ratione cui iuratur ut cum clericus laico
iurat quod non licet. **xxij. q. v. c.** **Nullus**
ex ecclesiastico ordine cuiusque layco quodque
supra sacra euangelia iurare presumat.
Sed simpliciter cum veritate et puritate
dicat. est et non non. **Sed** si est aliquid
quod quod sibi obijciatur put iudicauerint
que eiusdem sunt ordinis: a corrigatur
aut expurgetur. **Hec** ibi. **Idem** quod dicitur
extra de iure iuramento. c. nimis quod cle-
rici non debent laycis prestare iuramenta si-
delitatis cum nihil temporale ab eis possideant.
Sic nec religiosi a monachi
debent iurare laycis si suis superioribus.
Secundo dicitur illicitum ex tempore ut si quis
iurat in dominicis diebus ut patet extra
de feriis. c. Oes. **Vbi** dicitur quod in do-
minicis diebus nec sacramenta nisi pro
pace vel alia necessitate prestentur. **Olo**sa
super verbo. pace. quia pro pace omni die iura-
re quis potest cum sit opus pietatis ut patet
xxij. q. prima. c. Omne. **Vel** alia necessi-
tate puta pro fide vel obedientia. **Pro** fa-
ma. ut de elec. t. significasti. **Sic** est
etiam illicitum iurare extempore ut a sep-
tuagesima usque ad octauam pasche.
Ab aduentu usque ad oct. epiphanie

ut patet .xxij. q. v. t. dēcreuit sancta
 synod? ut a septuagesima vsqz ad
 octauā pasche et ab aduētū vsqz ad
 octauā epiphaniē necnō in ieiunijs
 quatuor tēporū et in letanijs maiori-
 bus. et in diebꝫ dñicis. et in diebus
 rogationū nisi de concordia et pacifica-
 tione nullus sup̄ scā euāgelia iurā-
 re p̄sumat. **Hec canon.** **Tertio** mo-
 do cū quis iurat temē **Et** dicit temerariū
 iuramētū qđ cū vitare potest sci-
 ent incurrit vt patet **Extra** de iure iu-
 rāto. c. tua nos. Quia ad iurādū nō
 debet quēqꝫ spōtanea voluntas indu-
 cere. sed necessitas trahere importūa
 Vt tenet in. c. Si crist? de iure iurā-
 to. **Sic** etiā iuramētū factū cōtra p̄-
 missum dicit temerariū nec tenet vt
 patet in. c. ex lris **Extra**. e. **Quarto** cū
 quis iurat in discreate vt **Josue** gaba-
 omis **Josue**. ix. qđ tamē iuramētū
 fuit huādū quia dicit ibidē. **Jurauis**
 m? eis in noie dñi israhel. **Jedro** nō
 possum? eos cōtingere. **Ideo** nicola?
 de lira declāt ibidē triplia ratione qđ
 illud iuramētū obseruare tenebant
Primo quia venerūt in noie dei isra-
 hel volētes eius cultui subijci **Ideo** p̄-
 ceptū dñi de interfectōe habitatorū
 nō videbat cōtra eos currere. **Deū**
 to quia fuit p̄mū pactū qđ fecerūt ex-
 neis gentibꝫ. si illud fregissent. fuis-
 sent diffamati tamqꝫ trāsgressores
 iuramētū et fidei. **Tertio** quia de? est
 promior ad miserendū qđ p̄uendū
Ideo **Josue** ex familiari cōsilio spi-
 ritus scī eorū mortē mutauit in serui-
 tutē **Quinto** dicitur illicitū ex re per
 quā iurat vt si res p̄ quā iurat ē nō

sacra vt patet .xxij. q. p̄ria. c. clericū
 p̄ creaturas iurātem acerrime obiur-
 gādū. si p̄stiterit in vicio excoicādū
Sexto cū quis iurat qđ in se ē illicitū
 de quo supra satis dictū ē. **Septio**
 in ioco **Ecclesi**. xix. Jurationi non
 assuescat os tuū **Quidā** em̄ adeo af-
 fueti sūt iurāre qđ semp iurāt in ioco et
 tales secūdū sanctum thomā scđa se-
 cūde. q. xcviij. peccāt mortaliter. qz
 ille qui iocose periurat: non euitat
 diuinam irreuerentiā. **Cū** ex ioco assu-
 mit nomē dei in vanū in testmōniū
 falsitatis. **Cōtra** q̄s eccl. xxxij. Vir
 multū iurās replebit iniquitate. quoz
 mā iuramētū est sicut medicina cor-
 poris que nūqꝫ appetitur nisi in neces-
 sitate magna corporis. sic iuramētū nō
 debet appeti nisi in necessitate qñ ali-
 ter nō potest euadere incredulitatez
 pximi. **Nota** qui alteri iurat fidelita-
 tem obligat ad ista que cōtinent in
 hys meteris. **Incolūmē** facile tutū
 qz possit honestū. **Vt** cōsiliū fidus
 dabit auxiliū. **Que** sic exponūt **Inco-**
 lumē id est omne venenū. infirmita-
 tem. captionem. et omnē corporis lesio-
 nem. p̄ posse suo vitabit. **Facile** idē
 ne illd qđ dñs facē itēdit qđ de faci-
 li facere posset reddat ei difficile sic
 multi faciūt latēt ipedimēta faciēdo.
Tutū qz scilicet ne sit dño in dāpnū
 secreta sua reuelādo alicui qui possit
 obesse vel de minationibus. **Possit**
 id est possibile ne illud qđ dominus
 facere intēdit et ei ē possibile reddat
 impossibile. **Honestū** ne sit ei i dāp-
 nū de rebus q̄ ad honestatē p̄tinent
 sicut ne vxorē vel filiā vel sibi affines

aut sibi dimissas de honestat. Nec ver-
 bu nec factu p qd fama dñi diminui
 pt dicat vel faciat. **V**tile. ne sit ei in da-
 pnu de suis possessionibz l de suis re-
 bz q sua vtilitate i nullo ipediat: s; ip-
 sa fieri bona fide paret. s; filiu. s. no
 dabit s; ipz. s; quicqd boni ad vtilita-
 tem poterit suadebit. **E**t fidus dabit
Tu q es fidelis vasallus. dno scz da-
 bis. auxiliu. de plona tua. corde et o-
 pere. **D**ecim sunt q peccant cōtra il-
 lud preceptu q adiurant deum sicut
 pnceps sacerdotu dixit ad xpm. **A**d-
 iuro te p deu viuut dicas mibi. si tu
 es filius dei viui. vt ptz math. xxvi.
Sup quo origenes dicit. **N**o est li-
 cituz aliquē adiurare. **D**ubitat ergo
 vtru adiurare aliquē p nomen dei sit
 licitu. **R**nt aug. de anclona sup ma-
 theu q hoc pt cōtingere tripliciter.
Primo p modū deprecationis et ob-
 secatōis. et sic minores possunt ad-
 iurare maiores. **I**sto mō raab mere-
 trix adiurauit exploratores. q mis-
 erant a filiis israel q capta ciuitate
 p eos ipa et domus patris eius ser-
 uaret a morte. vt ptz Josue. ij. **S**e-
 cūdo mō potest fieri p modū dilectio-
 nis et deuotiōnis et sic equales pnt
 adiurare equales: amia amicos. s; m-
 quē modū raguel adiurauit thobiaz
 vt p duas ebdomadas moraretur a-
 pud eum vt ptz thobie. viij. **T**ercio
 modo pt fieri p modū violētie et co-
 actiōnis. et superiores possunt adiura-
 re inferiores. sicut iudex cogit adiu-
 rare subditū suū et adiurat ipm ad
 dicendū veritate quā qrit. **E**t si homo
 sic adiuraret nō suū subditū. peccat

ret volendo ei violentiā inferre: sicut
 fecit pnceps sacerdotū. **S**ecūdo du-
 bitat vtru liceat demones adiurare
Rnt ibidem vbi supra dicens. q tre-
 bus modis cōtingit adiurationē fie-
 ri. **P**rimo p modū obsecrationis et
 deprecationis. **S**ecūdo p modū deu-
 tiōnis et dilectiōnis. **T**ercio p mo-
 dum violētie et coactionis. **P**rimis
 duobus modis nō pt quis adiurare de-
 mones sine peccato. qz demones nul-
 lā reuerentiā debemus exhibere: nec
 eos in aliquo deprecari. **S**ilr nō de-
 bem? ad eos obfuaē aliquā deuotio-
 nē. qz vt inimicus reipublice gūssis-
 me eet puniēd? q beniuolētiā q fami-
 liaritātē ipi? inimicis reipublice ostē-
 deret. **C**uz igit toti generi humano
 inimicent et omnes hoies conant a
 via veritatis auertē: p modū deuotō-
 nis vel dilectiōnis nō licet eos adiu-
 rare. **S**ed qz licet militibz impato-
 ris cōtra inimicos reipublice signis
 et vexillis vti ad fugādū eos ne eis
 nocēat. **I**deo licitū est xpianis p vir-
 tutē nois xpi et p vexillū et signū san-
 ctę crucis. ipsos demones adiurare nē
 nobis nocēat corporaliter nec spūalif.
Ideo die ac nocte debem? eos sic ad-
 iurare dicēdo. **P**er signū crucis de imi-
 nicis nostris libera nos deus noster

Decim sunt q peccat cō-
 tra h pceptū et sūt maledi-
 ci q mala pxio optāt cū v-
 bis. **C**ōtra qz math. v. **B**e-
 āti eritis cū maledixerit vobis hoies
 et dixerit omē malū adūsus vos mētē-
 entes. **S**eqt. **G**audete et exultate: qm
 merces vā copiosa ē in celis. i. pe. iij.

nō reddentes malum pro malo. neq;
 maledictū p̄ maledictō. sed eōtra-
 rio benedicētes. Ideo dicit aplūs Ma-
 ledictiō q̄ benedictiō. Querit̄ vtrū
 verba maledictōnis aut imp̄catōis
 alicui? sonatiua sūt alicui? pene vel
 mali in homine causatiua. Videtur
 q̄ non. qz sepius audiui? verba
 maledictōnis ab hominib; plura ex
 quib; nullus effect? sequitur. Ergo.
 Ideo dicit p̄s Maledicet ille q̄ tu b̄n-
 dicēs q̄. In contrarium patet q̄to
 regū. ij. de helizeo qui maledixit pue-
 ris. Et egressi sūt duo vr̄si de silua
 q̄ lacerauerūt q̄dragintaduos pueros.
 Ideo patet gen. ix. de canaan. Pro de-
 claratione vlt̄iori ponam? hic tria
 volumēta. Prīmū ē Nullus inferior
 p̄mo ois superior sicut potest inferiori
 b̄ndicere sic p̄t eōtrario eidē inferiori
 cū effectu realiter maledicere. Pro-
 bat̄ p̄ illō qd̄ dicit̄ ad hebreos. vij.
 vbi dicitur Sine vlla cōtradictōne
 quod min? ē a maiori benedicatur.
 Ergo sequit̄ etiā q̄ ei p̄t maledicere
 realiter cū effectu. Ideo dicit canon.
 di. xxi. c. Deniq; si in epl̄a ad hebre-
 os legim? q̄ minor a maiore benedi-
 citur restat p̄fecto vt̄ exigēte ratōe
 etiā maledicat̄. Vbi dicit̄ glosa q̄
 cōtrarioz eadē est ratio. Sequit̄ ergo
 q̄ nō sūt timēde maledictōnes infe-
 riorū a p̄latis. quia tales nō possunt
 sortiri effectū. Sicut quāto nos ma-
 ledicim? papa. cardinalib; suis. ep̄is.
 q̄ sacerdotib; nr̄is. qz tales n̄ possūt
 sortiri effectū. quia tales sūt nr̄i supe-
 riores. Ergo nō prodest nobis quā-
 dicit̄. Maledictus sit ille ep̄us. co-

lonien? vel talis sacerdos q̄. Correla-
 rum primū. Sicut diuina benedic-
 tio est ab om̄i creatura optāda. sic e-
 cōuerso eius maledictio ē maxie for-
 midanda. Quia ip̄e om̄i creatura su-
 perior. Ergo sua maledictio q̄ b̄ndic-
 tio semp sortit̄ effectū. Nam legit̄
 creaturis maledixisse triplicat̄ p̄t
 peccatū hominis. Scilicet aut ratio-
 ne subuentio nis. aut ratione signifi-
 cationis. aut ratione instigationis.
 ad peccatū. Primo ratōne subuētio-
 nis. Sic maledixit terre dicēdo gen.
 tertio. Maledicta terra in opere tuo.
 In hebreo habet̄ Maledicta sit fra-
 p̄ter te id est p̄ter peccatū tuū. Se-
 quit̄ ibidē. Germinabit spinas q̄ tri-
 bulos. Et maledixit terre q̄ nō aq̄s
 p̄ter tria. Primo quia de fructu ter-
 re q̄ nō aquis cōtra v̄titū q̄ cōtra p̄-
 ceptū dei. prim? homo comedit. Se-
 cūdo qz de aqua nō bibit post cōmes-
 tionē. ergo maledicta nō meruit. Ter-
 tio p̄t̄m cōtractū de fructu terre per
 aquā baptismalē abluendū eāt. Vñ
 dicit̄ glosa q̄ animalia fr̄stria pl?
 maledictionis habent q̄ aq̄tica qz
 plus viuūt de maledicta fra. Iō cris-
 tus post resurrectōem de pisce mādu-
 cauit. q̄ non de fr̄stri animali. Ideo
 adhuc p̄ter peccata hominū q̄ ino-
 bediētiam terra maledicitur. vt̄ ptz
 Deutro. xxviii. Si non audieris me
 maledictus eris in agro maledict? i
 horreo. Ideo de die in diē detenoat̄
 p̄t̄ p̄tā hom̄. Secūdo maledixit dy-
 abolo ratōe instigationis dicēdo gen.
 .ij. Maledict? eris iter oia aiandia
 tre. nā vir inno peccauit qz consēsit

C

mulieri Ideo in vno fuit punitus cū dixit ei deus. In futuro vultus tui videris pane tuo. Mulier peccavit in duobus qz supbiuit. et vetitū fructū comedit. Ideo i duobus fuit punita. Cōtra supbiā fuit ei dictū. Sub p̄tate viri eris. Et qz de fructu comedit. Iō in fructu suo punita fuit cū dixit ei deus. In dolore pies filios tuos Sed diabolus peccavit in tribus. Ideo. qz supbiuit. mentit⁹ est. et inuidit. Iō dixit deus spenti. Quia fecisti h̄. maledictus eris inter oīa animātia terre. Dicit glōsā magistri. Serpens p̄us habebat faciē graciosam: iaz sup omnes bestias fact⁹ est horribilior. Sup pedus tuū gradieris. Pri⁹ habebat pedes et staturā erectā. sed pedes sunt amoti. et sic reptādo incedit terrā comedens. Pri⁹ lignorū fructibus vescebat. Inimiciās ponā intē et mulierē: qz odiosus eris humane nature. S; ista expositio nō placet nicolao de lira. qz deus nō dirigit sermonē suū in animal brutū nō intelligēs. Secūdo qz serpens in nullo peccauerat: sed solū demō mouēdo linguā suā. Tercio qz staturā erectā nō spetit alicui aīali sed tm̄ hōi. vt dicit poeta. Pronaqz cū spectēt animātia cetera terrā. Os hōi sublime vedit celliqz videre. Iussitqz erectos ad sp̄dera tollere vultus. Iō aliter expōit fm̄ aug⁹. ibidem dicens. Sup pedus tuū gradieris. Per ped⁹ intelligit hic supbia. qz incedens ad suā onē hōim a supbia incepit q̄ est inimicū omniū malorū. Eccle. xi. Terram comedes. i. hōies terrena diligentes

D

incorpabis tibi eos decipiendo. Per mulierē intelligit hic rō inferior. p̄ semē ei⁹ opatio bona. aut ei⁹ fuggestio p̄ua: qz diabol⁹ mediāte fuggestione praua impugnat rōnē inferiorē. q̄ dicit mulier. vt deiciat rōnē q̄ dī vir. sensualitati delectabilia p̄ponēdo. Ipsa cōteret caput tuū scz i p̄ncipio tēptationis resistēdo. Cogitet ergo illi quātū peccat q̄ alijs suadet peccare. si diabol⁹ p̄p̄ h̄ fuit maledictus. Tercio h̄ fecit rōne significatio nis. Sic x̄ps maledixit ficui vt patz math. xxi. vbi dicit. Reuertēs autē i ciuitatē et videns ficū arbore secus viam. venit ad eā et nihil inuenit in ea nisi folia tm̄. et ait illi. Nunq̄ ex te fructus nascat in sempiternū. Et ars facta est cōtinuo ficulnea. Et vidētes discipuli mirati sūt dicētes. Quō cōtinuo aruit ficus illa. Sup quo origenes dicit. qz hoc fecit p̄pter mysticam significatiōē iudeorū. Fuerunt em̄ iudei ficus v̄aqua in qua nō erāt nisi folia verborū sine fructu bonorū operū. Istis maledictionib⁹ maledicta est creatura a deo p̄pter peccata. Ideo dicit aug⁹ et poim. xxiii. q. iij. c. Deus q̄bus maledicit. meritū defignat ei⁹ cui maledicit. et sententiāz verā p̄nit q̄ nō fallit. nec peccati q̄litas neqz peccatis affect⁹. homo qz h̄ nō p̄t scire neqz mentē alteri⁹ videre aut agnosce rē. Hec aug⁹ Correlatiū secūdu. Sicut b̄ndictio p̄ntū est maxime aplectēda. sic eorū maledictio est maxie formidāda. vt patz genes. ix. vbi dicit. Maledictus chanaan. Eris seru⁹ seruoꝝ fratru tuorū

Et benedixit dominus deus semini et canaan erit suus eius. Dilatet deus Jacob. **V**bi ex maledictione parvuli introducta est prima servitus. quia propter peccatum filii noe maledixit filio filii sui et secuta est prima servitus. Dubita est cur maledixit filio filii dicens Maledictus canaan. et non filio qui peccaverat. scilicet cham. Respondet quod de omnibus benedixit ingrediens in arcam noe. inter quos fuit cham. Ergo noe non fuit ausus eum reijcere in maledictione. **A**lter respondet augustinus in epistola contra maximinum hereticum dicens. Merito eius semine maledictum erat. quia patre de virili membro id est de fonte seminis irriserit. **D**ec ille. **I**de patet gen. xxvij. qualiter Jacob et esau patris benedictionem optabant. et eius maledictionem formidabant. **N**am Isaac benedicens iacob dixit ibidem. **D**et tibi dominus de rore caeli et pinguedine terre. abundantiam vini et olei. et adoriet te populi et servient tibi tribus et curvetur ante te filii matris tue. **E**t qui benedixit tibi. sit ille benedictus: qui vero maledixerit tibi. sit ille maledictus. **C**apiant ergo moderum parvulos exemplum quod non maledicant pueris suis. quia talis maledictio ut frequenter sortis effectum. **C**uius exemplum ponit beatus augustinus. xxij. de civitate dei. c. ix. dicens. **D**ecem quidem fratres quorum septem mares et tres femine de cesarea captivitate maledictione matris tali pena sunt divinitus puniti ut contumeliositer quaterent omnes tremore membrorum. **I**n qua fedissima specie osculos suorum civium non ferentes in romano urbe vagi facti sunt. **E**x hijs ad

nos venerunt duo fratres et soror. in multis alijs locis miseria diffamante iacob cogniti intraverunt ecclesiam sancti stephani orantes ut sibi placaretur deus et salutem per suam redderet. **E**t ibidem fuerunt sanati. **A**liud exemplum dictionarius ponit in dictione. maledicere dicens. quod tempore suo accidit in piccardia circa civitatem maleasense. **Q**uedam mulier irata contra filium suum dixit. **Q**uicquid habeo in te. dedi diabolo. quod submergere possit te. **S**tatim puer duces ad pratum pecora. **E**t dum transiret per quendam rivum dyabolus cum magno impetu ipsum ad fundum traheret. et eum submersisset nisi populus circumstantes ad clamorem pueri occurrens. ipsum cum devotis precibus liberasset. **I**deo dicitur **E**ccl. tertio. **M**aledictio matris eradicabit fundamenta filiorum. **C**orrelatum tertium. **D**e quo quod magis timenda est maledictio patrum spiritualium quam carnalium. **C**uius exemplum patet quinto regum. ij. **V**bi dicitur. **A**scendit autem helizeus in bethel. **C**umque ascenderet per viam pueri pueri egressi sunt de civitate et illi debant ei dicentes. **A**scende calue: ascende de calue. **Q**ui cum respexisset. vidit eos: et maledixit eis in nomine domini. **E**gressi quoque sunt duo viri de silua et laqueaverunt ex eis quadraginta duos pueros. **D**icit augustinus li. ij. de mirabilibus sacre scripture. c. xxiiij. **H**elizeus inquit non propter contumaciam a iracundia motus pueris maledixit: sed quia ipsi pueri pueri ut moyses erat tunc peccatis fuerunt consecrati iusta vindicta plexit. **I**dem dicit. xxiiij. q. iij. c. **C**um sancti viri maledictionis sententiam proferunt non in hanc ex voto ultionis

sed ex iusticie examine prumpunt.
Intus subtile iudiciū respiciūt a ma
 la foris surgentia q̄ maledictōe fe
 rre debeāt agnoscunt. **E**t eo maledi
 cto nō peccāt q̄ ab eterno iudicio nō
 discordāt. **H**ec ibi. **D**ubitat vtruz
 sancti viri sine peccato p̄nt imp̄ari
 mala eorū p̄secutoribz. **R**ūt aug⁹ de
 anctona sup matheū. dicēs. q̄ q̄stio
 est dubia p̄ tātō. **Q**uia saluator ma
 thei. vi. apl̄ iset sanctis viris loquit
Benedicite p̄sequētibz vobz: a nolite
 maledicere. **E**t apl̄ s ait. **N**ulli ma
 lū p̄ malo reddentes. **S**ciendū ergo
 q̄ decet sanctos mala pene imp̄ari
 peccatoribz et vias dñi p̄uertētibz.
 nō optatiue: sed indicatiue. **S**ic di
 cit dauid **C**ōstitue sup eū peccatorē
 et diabōl? stet a dextris eius. **C**ū iu
 dicat exeat adempnatus et oratio
 eius fiat in peccatū. **F**iant dies eius
 pauca: et episcopatū ei? accipiat alī
Fiat filij eius orphani: et vxor eius
 vidua. **I**lla dixit p̄pheta de iuda nō
 p̄ modū optātis sed p̄phetātis. **S**e
 cūdo hoc decet sanctos nō liuore vim
 dicte s̄ amore iusticie. **N**ec finaliter
 ad eorū maledictionē sed ad eorū cor
 rectionē. ne ampli⁹ peccēt. et ad bonō
 rū quos opprimūt et subuertūt libe
 rationē. **H**oc p̄bat iure diuino a ec
 clestastico humanoqz. **D**icit em̄ p̄
 p̄pheta. **P**ersequar inimicos meos et
 cōphendā eos: nec auertar donec des
 ficiāt. **H**elias ignē de celo postula
 uit. vt deuoraret duos p̄ncipes. qui
 quagenarios vt ptz. iij. r. i. **P**aul⁹
 actiū. xij. dixit resistēt ei? p̄dicati
 ni. **O** plene dolo et omni fallacia. fili

diaboli: inimice oīs iusticie: cū nōn
 definis subuertē vias dñi? **E**cce ma
 nus dñi sup te. et eris cecus. **S**ic pe
 trus fecit ananie et saphire: q̄ mētati
 fuerūt sp̄i sancto. vt patz actiū. v.
Iō dicit. xxij. q. iij. c. iij. ergo. **I**n
 nouo etiā testamento petrus apl̄ us
 symoni legit maledixisse cū ait. **P**e
 cunia tua sit tecū in p̄ditionē. **S**ic e
 tiā papa maledicit q̄busdā i terciaz
 aut quartā generatōne q̄ est maxie ti
 mēda. **S**ecūdū dicitur cūmētū est. **G**ra
 uiter vident peccare a mortalit q̄ p̄
 ximo ex ira aut rācore maledicūt ver
 bali. **P**robat. **N**ihil excludit a re
 gno dei nisi peccatū mortale: s̄ male
 dicere p̄ximo excludit hōiez a regno
 dei: ergo est peccatū mortale. **M**aior
 ptz. **M**inor est apl̄ i ad gal. v. dicen
 tis. **M**aledicā regnum dei nō posside
 būt. **I**te dicit. **B**enedicite et nolite
 maledicere. **A**d rōnos. xv. **I**te. i. ad
 corīth. vi. **N**eqz maledicā neqz rapa
 ces regnū dei possidebūt. **D**icit sanct⁹
 thōs scda scde. q. lxvi. q̄ maledictō
 de q̄ nūc loqm̄ ē p̄ quā p̄nuāat ma
 lū s̄ aliquē imp̄cāto l̄ optāto qd̄ s̄m
 se repugnat caritati. **I**git est p̄cām
 mortale. **H**ec aut maledictō vana
 s̄m diuersas regi ones. **N**ā ytalici o
 ptāt p̄ris fluxū sanḡnis: **I**ō cōit hōi
 nes ibi moriūt i fluxu sanḡnis. galli
 ā morbū caduā Teutoiā apostema
 ta Turigi febres a sic de alijs **D**ic̄ s̄
 ā? thōs vbi s̄. q̄ illud p̄cām tātō ē ḡ
 ui? q̄nto p̄sonā cui maledicim? ma
 gis amaē a venerari debem? **C**ōtigit
 tū veniale esse aliquando. vel p̄pter
 p̄uitatem maliq̄d alijs imprecas vel

etiam propter effectum eius qui profert
 dum ex leui motu vel ex ludio aut ex sub
 reptioe aliqua talia verba profert. quia
 peccata verborum maxime ab effectu pen
 sant. **Hec ille.** Contigit aliquando nullum
 esse peccatum ut patet supra in sanctis
 viris. Sed quod correlarie quod peccat mor
 taliter qui maledicunt bestiis et creaturis
 irrationabilibus ut faciunt ancille
 vacis porcis et capris et serui equis
 qui non incedunt ad nutum eorum et hoc in ira
 aut rancore. Dubitatur utrum maledicere
 creature irrationabili sit semper peccatum.
 Respondetur quod hoc fieri potest quodrupti
 at. **Primo** ratione loci. Sic dauid ma
 ledixit montibus gelboe. propter bioniduz
 ibi factum ut patet 1. Regum 16. **Secundo**
 ratione temporis. Sic Job maledixit diei na
 titatis propter culpam originale quam nasci
 cetur in die conceptus ut patet Job 3. **Sic**
 non licet alicui maledicere nisi ex singu
 lari reuelatione dei. **Tertio** si consideretur
 in quantum est creatura dei. et sic male
 dicere creature est peccatum blasphemie.
Quarto consideratur quantum in se est. sic ei ma
 ledicere est odiosum et vanum. et per consequens
 illicitum. **Secundo** sequitur. **Correlarie** quod
 peccat mortaliter qui sibi ipsi maledis
 cunt sic quidam faciunt quando sunt in infor
 tuno. **De** quibus per. **Cuius** os plenum est
 maledictione et amaritudine et dolo.
Sicut quidam dicunt. **Si** non vult me
 deus portet me dyabolum supra omnes ar
 boris. **Item** quidam maledicunt sibi in i
 firmitate. **Sicut** quidam presbiter existens
 in infirmitate dixit. **O** domine abstulisti
 michi sanitatem corporis et ego auferam
 tibi animam meam dicens. **Demon** veni
 auferas animam meam. **Statim** affuit dia

bolus et subito mortuus est. **Tertio**
 adhuc grauius peccat qui maledicunt
 parentibus suis leuiti 24. **Qui** maledi
 dixerit patri vel matri morte moriatur
Contra illud Tobie 14. **Honora** pa
 trem tuum et gemitus matris tue non quod obli
 uiscaris. **Quarto** adhuc grauius pec
 cant qui maledicunt uxoris suis. sic
 quidam dixit uxori sue. **Vade** in nomine di
 aboli et statim dyabolum inuasit eam
 3. ap. 1. **Viri** diligite uxores vestras
 sicut christus dilexit ecclesiam. **Quinto**
 peccant qui maledicunt episcopis sacerdoti
 bus clericis. et summis pontificibus. con
 tra quos exodi 22. **Deus** non detrahes
 et principi populi tui non maledices. **Gra**
 uius enim peccant qui si proprio patri car
 nali maledicerent. quia quanto persona
 maior est quam honorare tenemur tan
 to peccatum grauius est quod in ipso com
 mittitur. sed summus pontifex est super
 mus in christianismo. ergo sibi male
 dicere est maximum peccatum. **Ideo** dicitur
 extra de maledictionibus. c. **Innotuit.**
 ubi dicit papa ad quendam episcopum
Quia nobis per litteras retulisti quod hic
 clericus multis coram absentibus ver
 ba quedam in deprecationem officii et
 beneficii nostri protulit ipsum a te
 meritate sua compensas ut pena illius
 alijs terrore incutiat ne de cetero con
 tra romanam ecclesiam in talia verba
 prorumpat. **Hec** ibi. **Sexto** peccat
 qui maledicunt dyabolo. de quo. xxiiij.
 q. iij. c. si igitur michael. **Ubi** dicit. **Te**
 romimus. **Si** igitur michael non fuit
 ausus dyabolo et certe maledictionibus
 dignissimo iudicium inferre blasphemus
 quantum magis nos ab omni maledictione

5
puri esse debem? Merēbatur diabolus maledictū: sed p̄ os archangeli blasphemia exire nō debuit. **Hec** Jeron. Et qđ hic dicit Jeronim? dicit etiā Judas in canonica sua dicens Cū michael archāgel? altricaret dispuitans de corpore moyfi. nō est ausus ei i ferre peccatū blasphemie. Sed dixit Impet tibi dñs. nā voluit dyabol? ostēdere iudeis corpus moyfi. Qđ si habuissent. ip̄m pro deo adorassent. Qđ phibuit archāgelus michael et ip̄e noluit diabolo maledicē. multo magis nos nō debem? ei maledicere. qz dicit eccl. xxij. Dū maledicit impius diabolū: maledicāt ip̄e animā suā. i. maledicto culpe et penē subiciāt. cū diabolus sit creatura dei. **S**eptimo peccāt adhuc grauius q̄ maledicūt sanctis dei. **P̄s.** Maledicēt illi: et tu benedices. **R**ecitat Ciriulus in epl̄a ad beatū aug? de qđā cardinali noīe celestino. q̄ cū die qđaz p̄ns in ouētū cardinaliū ore audaci et temerario in gloriosū Jeronimū iniurie verba p̄meret. dolore subito viscerū impellēte: ad occulta nature loca p̄perās. oīa viscera ei? p̄tinus emanauerūt. et anq̄ recederet inde: exspirauit. **C**ōtra q̄s dicit ex de maledicis. c. statum? . vt si q̄ cōtra deuz vel aliquē sanctorū suoz et maxime beatā virginē. linguā i blasphemā publice relaxare p̄sumpserit. vt p̄ episcopū suū pene subdant inferus anotate videlicet vt dñs dieb? proforto ecclēsie maifeste dū agūt misarū solēnia blasphemus existēs vltimo illorū die dñico palliū q̄ calcia

8
mētā nō habeat. ligat? cōrīgia circa collū. **S**eptēq; dieb? p̄cedentib? sextis ferijs in pane ieiunet et aqua ecclēsiā nullatenus ingressur? **Q**uolibet quoq; p̄dictorū dierū tres si poterit. et aliqñ duos reficiat paupes siue vnū. Et si nec ab hoc ei? suppetere facultates. id in penā aliā cōmūtetur. **C**ui etiā si reuertit recipe ac pagere penitentiā sup̄ dictā. ecclēsie interdicit ei ingressus: et in obitu ecclēsiastica careat sepultura. p̄ tpalē p̄terea ptatē. cōactione si necesse fuerit ep̄i dio ces? adhibita cōtra eū. blasphemus si diues fuerit. xl. solidorū. alioqñ. xxx. vel. xx. Et si ad id nō sufficiat qñq; solidorū vsualis monete pena mulctet. nullā in b̄ misericordiam habiturus. qđ etiā inter alia cōicātū statuta ponat. **H**ec ibi. **Q**uātū aut peccatū sit maledicere beate virginī ptz exemplū in speculo historiali li. viij. ca. cx. q̄ extra castrū rodolfi est qđā abbacia q̄ tolis vocat̄ q̄ sup quadā colūpna ip̄i? ecclēsie est qđā ymago lapidea ad honore beate marie virginis sculpta. Ad quā cū qđā paupula mulier veniret orādi grā aderāt ibi duo brabatores. q̄ improperātes mulieri. ymaginē beate virginis blasphemabāt. **V**nus etiā lapides in ymaginē picēs q̄ vno lapide passit cōfregit brachiū pueri hie fū. Et cū man? illa lapidea cecidisset exierūt gutte sāguinis a brachio: ac si eēt hōis viuētis: statiq; in eodem loco q̄ lapidez picerat exspirauit. **A**ltero cū vellet morientē inter brachia sua colligere vt ei p̄beret aliqđ adiu

forū. statim arreptus est a demōnio
 et in sequenti die defunctus. Cū turba
 multa ueniret ut ymaginē et sang
 nem de lapide fluxū videret. ip̄is vi
 dentibus p̄dicta ymago scidit vestimē
 ta sua scz ornātū lapideū et collū suū
 qd̄ firmatū erat monile lapideo et pe
 ctus denudauit vsqz ad mamillas
 p̄pter ignominia et iniuriā q̄ illata
 fuerat sibi et filio suo. Hoc cōtigit an
 no dñi. M. c. lxxxvii. tpe q̄ guerre es
 rant inter philippū regē aglie. et ille
 q̄ scripsit historiā sāguine et ymagi
 nē vidit denudatā. Dicit etiā cesari?
 di. viij. c. xliij. de duobus lusoribus i cla
 reualli quorū cū vni male succederet
 fortune alterius inuidens: ut furori
 suo satisfaceret. i deū cepit euomē ver
 ba contumeliosa. Quē socius suus eodē
 maligno spū afflatus respiciens ait.
 Vile. Tu em̄ nescis maledicere statim
 qz minū deū blasphemās. cū tandem
 in matris iniuriā prūperet. Vox de
 sup̄ audita est. Meam iniuriā q̄quō
 sustinui. matris aut̄ mee contumelias
 neqz q̄ possum tolerare. Moxqz super
 ip̄am tabulā visibili vulnē inuisibi
 lit passus spumās expirauit. Octa
 uo peccat̄ adhuc gūi? et sūt q̄ maledi
 cūt deo ut sūt taxillatores. qn̄ pdūt
 ut sepi? visū est. qz taxillatores fecerunt
 crucē sup̄ tabulā. q̄ passa. sān
 guis erupit. Tales assimilāt diabo
 lo et dāpnatis q̄ maledicūt deo ut di
 cit̄ Iohes i apoc. Nono peccat̄ q̄ ma
 ledicūt diuine volūtatē scz qn̄ minis
 pluit a mingit aut comitruat sicut sa
 cūt armigeri. Documētū terciū Ver
 ba maledicta hōi illata. sūt patientē

tolerāda et maledicētū sūt nequaqz ir
 rogāda. P̄t̄z exēplo xp̄i. de q̄ dicit. i.
 pe. ij. Qui cū malediceret nō maledi
 cebat. Math. v. Beati eritis cū ma
 ledixerint vobis hōies et dixerint om
 ne malū aduersū vos mētētes. De q̄
 tur. Gaudete et exultate: qm̄ merces
 v̄ra copiosa est in celis. Iō dicit apo
 . ij. pe. ij. Nō reddētes malū p̄ malo
 neqz maledictū p̄ maledicto: s̄ ecō
 trario b̄ndicētes. Vñ paul? Maledi
 cāmur et b̄ndicim? Iō dicit greg? . i.
 li. dial. Qualis vnus q̄sqz apud se la
 teat: cōtumelia illata p̄bat. Nā sic
 sup̄bi honoribus sic plerūqz humiles
 sua despectōe ḡtulantur. Nec ille.

Dodecimi q̄ peccat̄ ē illud
 p̄ceptū: sūt blasphemato
 res dei et sanctorū suorū. Et
 habz fieri blasphemia tri
 pliāter. Primo cū attribuit̄ deo qd̄
 ei nō oueit ut qz sit peccator aut cor
 p? habeat sicut iudei xp̄o dicebant.
 Primo ei blasphemabāt dicēdo euz
 eē legis p̄uicatorē. Iohis. ix. Nō
 est hic homo a deo: q̄ sabbatū nō cu
 stodit. Secūdo eū vocabāt tēpli de
 structorē. math. xxvij. Sic dixit. Pos
 sum destruē templū et Tercio publi
 cū peccatorē. Iohis. ix. Scimus qz
 hic homo peccator ē. Quarto publi
 canorū fautorē. Luce. v. ij. Ecce homo
 vorator et bibens vinū: et amic? pu
 blicanorū: Quinto falsi testificato
 rē. Iohis. viij. Tu de teip̄o testimo
 niū dicit: et testimonium tuū nō ē verū.
 Sexto a demōe possessū. Iohis. viij.
 Demoniū hēs. Septio samaritanū et
 p̄ an̄s futuri stat? negatorē. Jo. viij.

C

Samaritanus es tu. quia samaritanus
tam negabat resurrectionem mortuorum
In virtute beelzebub miraculorum pa-
tratorum Luce. xi. In beelzebub princeps
demoniorum eijcit demonia. Nunc etiam
eadem et multa peiora sibi imponit ut patet
in li. eorum quod talmuth intulit ubi in-
finita blasphemie continentur contra christum
Secundo fit blasphemia quando negat
aliquid a deo quod sibi conuenit. ut quod non
sit omnipotens vel trinus in personis et u-
nus in substantia sicut iudei garrunt con-
tra nos **A**ut quod deus non sciret omnia. aut
quod christus non esset deus. sicut arriani qui
dixerunt christum esse puram creaturam **C**uius
heresis destructio patet in legenda sancti
bylarij **S**ic etiam iudei christum blasphemant
negantes ipsum esse deum sed purum
hominem. contra omnes prophetas. **V**n in libro
talmuth continentur infinita tales blas-
phemie contra deum et christum **N**am in secun-
do libro dicitur ut dicit Rabi iudas quod
hore diei sunt duodecim. **I**n tribus
primis horis deus studet in talmuth
lege **E**rgo sequitur si studet in talmuth
quod non habet plenitudinem scientie. **S**equitur
ibi dicitur quod alius tribus horis deus ludit cum le-
uiathan. id est cum dracone **P**s. Draco iste
quem formasti etc. **E**x hoc sequitur quod si
deus haberet delectationem in ludo non esset
in eo plenitudo delectationis **I**tem in
tertio libro legitur. quod **D**ixit deus **A**ffer-
te super me scitiam. quia ego minoravi
lunam. **I**tem in geser gesuber dicit ra-
bi aman quod deus ita dicat. **J**uravi sibi
fionem israel in. et permitet me super me
afferte absolutionem et veniam **E**rgo se-
quitur ex hijs quod si indiget absolutione
et uia quod in deum peccatum cadit quod est falsum

D

Item super illo uerbo **T**enne. Reliqui
domum meam: dimisi hereditatem etc.
dicit Rabi Jobel quod tres sunt custodie
angelorum et super tertiam custodi-
am deus est sedens et clamans sicut
leo dicens. **V**e mihi et maledictus
ego quia templum et iudeos dissipa-
ui id est dimisi domum meam et con-
bussi pallatum meum et captiuaui fi-
lios meos inter gentes. **C**ontra quod
arguitur **S**i deus flet. et sibi ipsi ma-
ledicit: sequitur quod est impotens et
miser. quod est falsum. **I**tem legitur
in geser nassym quod christus magnas
penas sustinet in inferno eo quod deri-
sit uerba sapientum in talmuth **I**tem
legitur ibidem quod deus ter lacrimatur
in die pro diuersitatibus iudeorum
in maiorem damnationem quam christianorum
Item dicit rabi symeon quod optimus cris-
tianorum qualibet arte sine peccato de-
cipi potest. et melius est cum occidere quam
caput serpentis conterere. **E**t plura alia
absurda in talmuth continentur. **E**x
hijs patet quid iudei facerent si cris-
tians preualerent **M**irum modo blas-
phemant contra fidem catholicam.
contra ecclesiam. contra christum con-
tra beatam virginem. **V**nde legitur
in libro eodem. c. iij. quod omnis blas-
phemiam prohibita est eis propter blas-
phemiam ecclesie **N**am eucaristiaz
lutum uocant **C**um portatur in pla-
tea cum campauella turpiter blas-
phemant. **I**tem in libro tertio legitur
quod statutum est inter eos ab omnibus
comuniter sapientibus quod ter singulis
diebus in oratione quam efficacioribus
oratioibus asserti maledicunt

et omnibus iudeis qui christianitate induxerunt. Nec aut oratio continet i talmut. et dicere solet ea stado cu co- iundis pedibus. et nec loquit. nec al- liqd aliud faciunt tuc etia si serpens i talo vel in pede tuc morderet eos. Il- lam orone no p̄mitteret neqz in- terruprent viri: et mulieres hac ora- tionem dicunt sub silentio. **P**acerdos ve- ro alta voce bis: et alij respodet ame- **F**orma oronis est ista. **C**ouerte nos deus noster: et omis gētes disperga- tur. et in numeru puu redigatur. et amplius no infurgat et omnes ini- mica gētis tue israhel destruantur. et omne regnu neqz cristianoꝝ eradi- cetur et confringat et destruat. **F**ac dñe illud quod petim? in diebus nr̄is velociter. qz tu es deus noster bñdi- ctus. frāgens inimicos. et destruēs impios. **H**ec ibi. **S**ed ipi clamant et no exaudiuntur. qz man? eoru san- guine plene sunt. **Y**saiē. i. Quia de? spreuit eos sed quoda cu essent hui- dei. ipos sp liberauit. **P**rimo p moy- sen a pharaone. **I**te p preces hester liberati fuerunt a sentētia mortis qua p̄nceps aman impetrauerat sup eos a rege assuero. **S**apson libauit eos de manu philistinor. **J**udith de ma- nu holofermis. **E**t p orone danielis fuerunt liberati a captiuitate babilo- nis in qua. lxx. annis fuerunt. **I**te per **J**udā machabeu ab athi octo rege. **N**uc aut p̄cite eos dñs. qz plus q̄ mille et q̄dringētis et quinq̄ginta no- ue animis clamauerunt ad deu. et non sunt liberati de manibus xpianor. pmo expellunt de regno ad regnu p̄t blas-

phemia qua xpo et matri ei? bene- dicte inferunt. vt ptz in talmutu su- per? allegato. **Q**ue libru p̄ferunt li- bris moyfi et p̄phetis ad magis cre- dendu. **S**ed iudei onetales istos iu- deos vocant hereticos eo q̄ preferunt talmutu libris moyfi et p̄phetis. **C**o- tigit anno dñi. **M. cc. xxxix.** **C**u deuo- tissimus p̄nceps rex frañcie lodowic? sub pena mortis congregare fecit libru iudeoru q̄ talmutu dicit. tuc hmoi li- bri diuersa exemplaria ad burēdu parisi? allata sunt. **F**lentes aut iudei adierunt archipresule q̄ consilian? res- gis sumus erat. et pecunia ei p̄ ser- uatione libroru innumerabile obtu- lerunt. **Q**ua accepta regē adiit et vo- luntate sua iuuenile moxertit. **R**eddi- tis ergo libris iudei solepne die agi- constituit omni ano. h̄ in vanu. **A**liud spiritu dei ordinare. reuoluto ano die certo a loco q̄ libri execrabiles red- dita sunt iudeis archiepiscop? ad consiliu regis venies. diro visceru dolore cor- reptus est: ac eadem die cum eiula- tu magno finem accepit: **F**ugit aut rex de loco cum tota familia. verens ne cum archiepiscopo diuinitus fe- rretur. **V**nde multo post vt prius iudeorum libri congregati sunt sub pe- na mortis et in maxima multitudi- ne combusti sunt. **T**ercio committitur blasphemia cum attribuitur creatu- re qd dei est p̄puz vt q̄ angeli sint creatores: aut deos falsos esse adora- tos et sic de alijs. **N**otandum q̄ non est blasphemandum diuine maie- stati: sanctorum probitati. spiritus sancti comitati. et euagelice veritati.

Primo nō est blasphemādū diuine
maiestati. qz in veteri testamēto ta
le peccatū legis esse grauitē punitū
Vt ptz leuitica. xxiiij. de quodaz qui
blasphemauit nom̄ dñi. Tūc moyses
confuluit dñm Rñt dñs Educ foras
blasphemū extra castra. ⁊ lapidabit
eū vniuers⁹ populus. Et leq̄ris ad
filios israel. Qui blasphemauerit
nomē dñi. morte moriat. lapidib⁹
eū obruet oīs multitudo. Ideo ppter
blasphemā sēnacherib. angel⁹ inf
fecit vna nocte. c. lxxxv. milia hoimi
vt ptz q̄to regū. xix. Holofernes
fuit a femiā occisus. Quia cū achior
potētā dei celi cōmēdauērat dixit ho
lofernes. Qm̄ pphetasti qz gens isra
hel defēdat a deo suo. ego ostēdam
tibi qz n̄ ē de⁹ m̄hi nabogodonozor zc.
Recitat bt̄s gregori⁹ in li. dyalos
goz qz quidā puer quinqz annoz.
blasphemauit deū: ⁊ a demone rap
tus fuit de maib⁹ p̄ris. Helinādus
recitat in cronias vbi loquit de mori
b⁹ gotthorū qz tpe albergi regis go
thoz qdā blasphemato: magn⁹ dei
dñi semel esset cū rege ⁊ teneret quas
dam res an̄ ip̄m. venerūt quidā mi
grati homines ⁊ ceperūt eū. Quos cū ip̄e
vidit ⁊ clamaret ad regez. Adiuua
me rex. Responfū fuit regi. Quiesce
rex. quia n̄ est iste. Satis eū dimi
sim⁹. Et sic ablat⁹ ē viuus ab oca
lis suis. Est em̄ blasphemā. magna
ingrātudo hoīs ad deū. Qui cū mē
bro illo in quo de⁹ hominē p̄ ceteris
honorauit eū in bon orat scz i lingua
qz deus dedit hoī loquelam vltra oīs
ma animalia. Ergo blasphemus est

Valde ingratus et ideo deteriores sūt
iudeis. qui eū blasphemabāt morta
lem sed isti immortalē nūc i celo reg
nante. Itē est deterior oibus creatu
ris. Alie em̄ creature deū laudāt oīs
tendēdo dei potētiam sapiētā ⁊ boni
tatē: sed ip̄e vitupat. Naz magna in
grātudo esset inferre alicui burgē
si cōtumeliā Maior esset. si militi
Adbuc maior. si regi cōtumelie ifer
rent. p̄mo esset pena mortis. Quan
ta ingrātudo ē deo oīpotenti ⁊ pena
inferre cōtumeliā. p̄mo in ifinitū
maior. Item est peccatum dyaboli
cum ⁊ infernale: quia dāpnati deuz
blasphemant vt patet apoca. xvi.
Blasphemauerunt deum celi p̄ dolo
rib⁹ ⁊ vulneribus suis. Nā sicut ali
quis ex loquela cognoscitur de qua
patria sit vt patet mathei. xxvi. Ve
re tu ex illis es nā ⁊ loquela tua mā
festum te facit. Sic etiam blasphe
mia eum ostendit esse filium dyabo
li ⁊ de p̄ria infernali. Item grauitē
peccant qui audiunt blasphemiam
⁊ nō corrigunt: ⁊ p̄mittūt blasphe
miam fieri in vrbibus suis. Peiores
sunt iudeis sicut diāt glosa sup illd
actuum. vij. Continuerūt aures suas
ne blasphemiam audirent In signū
etiam doloris scindebant vestimen
ta sua vt patet mathei. xxvi. Prin
ceps sacerdotum scidit vestimenta
sua. Sic in tabernis deus blasphe
matur in qua luditur ad taxillos.
Ergo est templum dyaboli in quo
dyabol⁹ honoratur Grauitē peccāt
qui possunt ista prohibere. ⁊ non fa
ciunt. ⁊ qui locant suas vrbes eis

et axillos et candelas. **D**ubital vtrū magis peccet cristian? blasphemās q̄ iudeus vel gētilis. **R**ūt albert? q̄ sic. qz maiore ingratitudinē ostēdit cristian?. **Q**uia maiora beneficia recepit. **I**deo magis obligat et peccāto magis offendit. **A**liā rōnē point thomas dicens **Q**ui maiore cognitio nē habet de deo plus peccat. **S**z cristianus maiore cognitio nē habet de deo q̄ iudeus vel gētilis. **E**rgo cristianus plus peccat. et p̄ cōsequēs i inferno plus punitur cristiani q̄ alij. nō tñ peccat arreptiō quoz lingua mouet violentē a diabolo: sed peccat ipse diabolus mouens linguā suā. **S**ecūdo nō debem? blasphemāe sanctorū p̄bitate. **J**uxta illud apoca. ij. **B**lasphemaris ab his. q̄ se dicūt eē iudeos et nō sunt: sed sūt sinagoga sathane. **R**ō huius est. qz sicut deus in sanctis laudat sic ecōtrario i sanctis suis blasphematur. **E**rgo q̄ laudat sanctos ei: laudat deū. **P**s̄ Lau date dñm in sanctis ei. **S**ic etiā q̄ blasphemat sanctū aliquē: diuinam blasphemat maiestātē q̄ grauitē ab ecclesia p̄hibet. vt ptz ex de malediciō. et statuim?. **Q**uod statutuz nō supi? in sermone de malediciō. **Q**uod etiā a deo grauitē ē punitū. **C**ui? exemplū ptz in iuliano apostata **C**ū venisset in cesareā capadocie ciuitate vidit basilis in ecclesia sacte marie in visu multitudinē angelorū et i medio eoz quādā feminā i throno stātē et astātibz dicentē. **V**ocate mibi cito mercuriū q̄ iulianū apostatam occidat: q̄ me et filiū meū supbe

blasphemat. **E**rat autē mercuri? miles q̄dā q̄ ab ipso iuliano p̄ fide cristiani fuerat interfec? et in eadē ecclesia fuit sepultus. **S**tatiqz sanct? mercurus cū armis suis q̄ ibi obseruabāt affuit. et visus ab eo i preliū se p̄parauit. **E**xp̄ gefactus basilis ad locū vbi sanctus mercuri? cū armis suis q̄ secebat. ibat. et monumētū suū apiens nec corpus ibidē repperit: nec arma inuenit. **T**ūc custodem q̄s arma asportauit: interrogauit. **I**lle vero sub iurāmēto affirmat ea eodem vespere ibi fuisse vbi seruabātur. **I**n ergo basilis recedens et mane illuc veniēs inuenit ibidem corp? eius et arma: et lanceā sanguine cruētātā. **E**t ecce q̄dā de exercitu rediēs dixit **C**ū iulianus impator i exercitu moraret. quidā miles ignotus cum armis suis et lancea veniēs. et vrgēs calcibus equū audaci mente iulianū impetijt. et lancea fortiter vibrans ipm̄ valide p̄ mediū p̄forauit et subito ascēdēs nul? q̄ cōpuit. **I**pe vero iulianus dū adhuc spiraret. sanguine suo manū impleuit et in aerē picat dicens. **V**icisti galilee: vicisti. **S**ic in his vobis miserabiliter expirauit: et ab oibus insepultus relinquit et a persis excoiat? est: et de corio suo regi psarū substratorū efficiat. vt illius exemplo discat alij nō esse blasphemandum deo et sanctis eius: **T**ercio non debemus blasphemare spiritum sanctum vt ptz mathei. xij. **Q**ui dixerit verbū blasphemie i spiritū sanctū: non remittet ei neqz hic neqz i futuro seculo. **I**de dñz mar. c. xxi

C

Et allegatur. xxv. di. c. qualis. Dicit Aug? in libro de peccato in spirituz factū q? in oibo sacris scripturis nulla inuenit? questio maior? et difficilior ista. In p̄dicto tñ libro hāc questio nem sic soluit. Qz nō omis blasphemā necnō omne verbū quod quis loquit? cōtra spiritū sc̄m est irremissibile hic et in futuro. qz si sic esset. tunc oēs qui cōtradiūt dono xp̄i et ecclesie vnitati siue pagani siue iudei siue heretici siue scismatici. cū tales contra spiritū sanctū dicūt. cōtra ecclesiam dicūt nūq? r̄missioez cōsequerēt? et nūq? lucraret? ecclesia. Quod absit vt sētētia tā dura ab ore xp̄i p̄cellerent qui vult hoies oēs saluos fieri et ad penitētiam reuocare. Dicitū ē ergo indefinite. Qui dixerit verbū cōtra spiritum sanctū n̄ r̄mitter? ei i hoc seculo neqz in futuro. Per qd̄ dat? intelligi q? nō omne verbū dictū cōtra sp̄m sc̄m s̄ aliqd̄ verbū. qd̄ neqz hic neqz i futuro seculo remittet?. Quod ostēdit aug? q? sit cor impenitēs qui esse nō credit remiā peccatorū et habet cor induratum. Tale cor peccat cōtra spiritum factū qñ in tali duricia pseueat vsqz ad mortē. et sic tale peccatū nō remittetur ei hic neqz i futuro seculo. sed de nullo est tamē desperādū. Hodie em̄ quis est pagan? et cras cristianus: hodie iudeus et cras fidelis. hodie hēticus. et cras catholicus. Q̄rto nō debem? blasphemare euāgelium dei et sacros canones. qz ille spirituz sanctū blasphemat qui sacris canoibus derogat vt patet. xxv. q. p̄ria. c. violatores. Et v̄bū dñi tūc blasphematur cū cōtempnitur vt patet. xxx. iij. q. v. c. Cum caput. Refert petrus damian? q? in burgūdia erat quidā clericus supbus et ambiciōsus qui quādam ecclesiam sancti mauricij sibi vsurpauit. quodā potēte milite sibi plurimū obfistēte. Dū autē quadam die missa cātaretur et i fine euāgelij diceret. omnis q? se exaltat hūiliabitur. euāgelium derisit. dicens. falsū est. Nam si ego me meis hostib? hūiliassem tot hodie diuicias ecclesie n̄ haberē. Et ecce fulmē instar gladij i os eius p? quod verba blasphemie euomit introiuit: et subito eum extinxit. Hec in vita sci mauricij.

D

Videamini sunt qui peccant contra illud preceptum et sunt qui transgrediuntur vota sua que deo p̄miserunt quod magis est q̄ iuramentum vt patet p̄ factum thomā secūda sc̄de. q. lxxxix. ar. viij. dicens q? obligatio voti causatur ex fidelitate quā deo debem? sc̄z vt ei p̄missum soluiamus. Obligatio autē iuramenti causatur ex reuerētia quā debemus ei. ex qua tenemur quod verficemus illud quod p? nomen eius promissum. Ois autē infidelitas irreuerētia cōtinet: s̄ n̄ cōuertit. Videat ei fidelitas subit? ad deū maxime esse reuerētia. Ideo votū ex rōne sua magis ē obligatoriū q̄ iuramentū. Ergo magis peccat tñsgressor voti q̄ p̄iur?. Dicit mgr̄ sētētiar? li. iij. di. xxxvij. q? votū aliud ē coie: aliud singulae. Cōmūe. i. qd̄ faciūt hoies i baptismo cū sp̄det? r̄nūciāe diabolo

et pompis eius. **S**ingularē cum q̄s
sp̄ote p̄mittit seruare virginitatem
aut obediētā. aut aliqd̄ h̄mōi. **S**in
gulare v̄tū. aliud est p̄uatū. aliud
solēpne. **P**ruatū est in abscondito fa
ctū. **S**olēpne in cōspectu ecclesie.
Solēpnizat v̄tū dupliciter. **A**ut p̄
sacri ordinis susceptionē vel appro
bate religionis p̄fessionē. vt ptz li.
vi. de v̄. et v̄. re. c. v̄nico. **I**llud so
lum impedit strahenduz: et dirimit
cōtractū. vt ptz ibidem. p̄mo si cōtra
dixerint: a ctu sunt excoīcativ̄t patet
in cle. de cōsang. et affi. c. v̄nico. **E**os
q̄ diuino timore postposito in aiarū
fuarū p̄iculū sciēt in gradibz cōsan
guinitatis et affinitatis cōstitutione
canonica interdicitis. aut cū moniali
bus cōtrahere matrimonialiter non
verent̄ necnō religiosos et moniales
aut clericos in sacris ordinibz cōsti
tutos. matrimonia strahentes et in
ter eas sciēter eadē celebrātes refre
nare metu pene ab h̄mōi eorū teme
ritatis audacia cupiētes. ip̄os excoīca
tionis sentētie ip̄so facto decernim?
subiacere. **H**ec ille. **D**ocumētū p̄mū
q̄ nō est sui iuris ac potestatis nō p̄t
se obligare v̄to sanctitatis. **I**stud
documentū p̄bat sanctus thomas in
iij. sententiarū. di. xxxvij. dicens q̄
nemo debet facere sacrificiū de alieno
Ergo ac: **I**tez tenet secūda sc̄de. q̄.
lxxxvij. ar. viij. dicens q̄ nullus p̄t
se firmiter obligare ad id qd̄ in v̄
luntate ē alterius. **E**t q̄cūqz est subie
ctus alicui quātū ad id in quo subie
ctus est nō est sue potestatis. **I**deo n̄
potest se p̄votū firmiter obligare ad

id sine cōsensu superioris. **S**eq̄t̄ correla
riē. **P**riō q̄su? nō p̄t vouē h̄m thomā
vbi sup̄. qz est in ptāte dñi quātū ad
p̄sonales actōnes. **S**ecūdo seq̄uit̄
q̄ nō p̄t se obligare v̄to monachus
qz est in ptāte prelati sui. **I**ō nullū v̄
tū nec pegrinatōis nec ieiunij ē fir
mū nisi de cōsensu sui prelati. qz nō ē
sue ptātis. **Y**mo si aliqd̄ añ introitū
religionis facēt. cessat. vt ptz de v̄.
et v̄. redēp. c. scripture. **V**bi dicit̄.
Reus fracti v̄ti aliq̄ten? nō habet
q̄ tpale obsequiū in p̄petuā noscitur
religionis obseruatiā cōmutare. **N**on
em̄ est illi necessaria certi delicti satisf
factio cui? totū vite tps obediētie im
pendit sui cōditoris. de. pe. di. i. **D**is
autoritatibus. **T**ercio seq̄t̄ q̄ neqz
pueri p̄nt vouere h̄m thomā vbi sup̄
et hoc duplici rōne. **P**riō. qz vt i plu
ribz patiūt̄ rōis defectū: h̄ tñ strigit
in aliq̄bz accelerari. **S**ecūdo. qz sūt i
ptāte p̄ntū l̄ tutorū. **I**ō eorū v̄ta nō
sūt obligatiōia si p̄ l̄ tutor̄ dixerit
Iō d̄ de ut. xxx. **M**ulr si q̄ppia voue
rit et iuramento cōstrixit q̄ ē i domo pa
tris sui et i etate puellari. et si agnos
uerit p̄ v̄tū qd̄ pollicita ē. et iuramē
tū q̄ obligauit aiaz suā. et taueit: v̄
ti rea erit. **S**i aut̄ statū vt audierit
dixerit p̄. et v̄ta et iuramēta ei? irri
taueit: nec obnoxia tenebit̄ sp̄sioni
eo q̄ dixerit p̄. **I**de ē de filio i domo
p̄ris añ ānos. xvij. q̄ nō p̄t vouē cō
tinētā. h̄ si vouet aliud q̄ cōtinētē v̄
tū obligat. nisi p̄r cū h̄ videt̄ d̄ di
xerit et reuocet statū vt ptz. xxxij. q̄.
ij. capitu. mulier. **Q**uia qui potest
se obligare diabolo p̄t se obligare deo

ut patet de debitis puerorum. **Qu**erit
 sanctus thomas v. s. v. truz filius fa-
 milias postquam puenit ad pubertatem
 uouere possit. **R**nt Qui uenit ad annos
 pubertatis si sit libere condiciois et sue
 potestatis quantum ad ea que pertinet
 ad suam personam puta quod per uotum ob-
 liget se religioni uel quod matrimo-
 nium contrahat. non autem est sue potesta-
 tis quantum ad dispositionem domesticam
 unde circa hoc non potest uouere aliquid
 quod sit ratum sine consensu patris. **I**dem est
 de filia que est in domo patris ut patet
 super. **Q**uarto sequitur quod neque mulier
 maritata quod est sub potestate uir-
 genum. in. s. b. potestate uirgenum. **I**deo di-
 citur Deutero. xxx. Mulier si maritum
 habuerit et uouerit aliquid et semel uer-
 bum de ore eius egrediens animam illius
 obligauerit iuramento quo die audi-
 erit uir et non contradixerit uoto rea est
 reddat quodcumque promiserat. **S**i autem
 audierit statim contradixerit. irritas fe-
 cit pollicitationes eius. **D**ubitatur
 utrum in uotis proficiendis et dimittendis
 uir et uxor ad paria iudicentur. **R**espon-
 det Raynundus quantum ad uotum continen-
 tie secundum omnes uir et mulier ad paria
 iudicantur. xxxij. q. prima. si quis uxorem
In uoto autem abstinentie dicunt quidam
 cum uir sit caput uxoris potest ta-
 le uotum facere in uita uxore. xxxij. q.
 v. manifestum. non fiat preiudicium uxori in
 debito reddendo. **I**n uoto uero peregrina-
 tionis dicendum est quod neutrum coniugum potest
 alteri in uita facere ut patet xxxij. q. viij.
 et xxxij. q. v. **I**deo fallit in hoc uoto ie-
 rosolimitano quod in fauorem est terre sancte
 et fidei cristiane potest uir sine licentia

uxoris facere et implere ut patet de
 uo. et uo. re. c. ex multo. uxor tamen si non
 uult remanere sequatur uirum. **D**ubi-
 tatur utrum pater maritus et tutor pec-
 cent reuocando uota subiectorum. **R**espon-
 detur quod non. quia uoluntate iure suo a
 deo et a canone concessio. **N**ec uouentes
 peccant non implendo ut patet xxxij.
 q. v. quod uolunt. scilicet monachus fi-
 lius uxor et quia secundum sanctum tho-
 mam ubi super. **I**n eorum uoto intelli-
 gitur condicio scilicet si suis superioribus
 placet. **Q**uinto non potest mouere cle-
 ricus peregrinationem sine licentia pre-
 lati ut patet de uo. et uoti redemptio. c.
 magne ubi dicitur. **C**lericus absque sui
 episcopi licentia. et. **S**ecundum uocantur. quod
 uis uouere sit liberum tamen uotum adim-
 plere est necessarium. probatur quod dicitur
 extra de uo. et uo. re. c. magne. **C**lama-
 uit inquit uox prophetica. uouete et red-
 dite domino deo uestro. ut primum ad con-
 silium. secundum ad preceptum referatur. **C**um
 scriptum sit in euangelio. **N**emo mittens
 manum in aratrum et respiciens retro ap-
 tus est regno dei. **I**tem ibidem dicitur. c.
 licet. licet ueris liberum sit arbitri-
 um in uouendo. usque ad deo tamen solu-
 cio est necessaria ut post uotum sine pro-
 prie salutis dispedio alicui non liceat
 resilire. **H**ec ibi. **E**t illud tenet fa-
 cere cito et non tardare secundo a quar-
 to annis sicut quidam faciunt qui uouent
 peregrinationem aut ieiunium aut dare
 aliquid alicui secundo et differunt illud. se-
 cundo autem quarto annis usque ad mortem
 et tunc committunt illud amicus qui
 postea parum curat. **C**ontra illud quod
 scribitur Deutero. xxxij. **C**um uotum

ueris dño deo tuo nõ tardes red
 dere qz requirit illud deus tu? **S**i
 moratus fueis: tibi reputabit in pec
 catū **Ite ecā. v.** Si qd deo uouisti
 non moreris reddere **D**isplacet ei im
 fidelis et stulta pmissio **S**icuti sa
 piēs pecuniam quā tenet soluere a
 cius q̄ p̄t soluit timens q̄ si ipsam
 pderet nõ posset eā soluē **S**ic uero
 que deo pmissim? ato et celeriter sol
 uere debem? ne forte p mortē soluen
 di potestatez pdam? qz s^m wyllhel
 mū si wotū est absolutū tenetur sta
 tum cū potest illd implere nisi aliud
 in mēte habuerit scilicet q̄ i illo die
 vlt̄mino uoluerit implere tūc potest
 vsqz in illū diem uel terminū plixū
 hāte expectare et n̄ vltra nisi hoc fi
 at auctoritate aplice sedis. p̄tz extra
 de woto et w-re. c. **N**õ ē woti dīcēd?
 trāsgressor qui qd̄ uouit auctoritate
 sedis aplice distulit adimplere. **L**e
 gitur q̄ quidā in magna necessitate
 cōstitutus uouit deo q̄ uellet ingredi
 religionē sed post q̄ conualuit parū
 attēdit wotū **Q**ui de uo infirmatus
 uocās ad se quēdā uirū sanctū **A**n
 cuius aduētū uenerūt ad eū duo vr
 si uolentes eum dilacerare **I**n aduē
 tu sancti uiri dixit **O**ra p me pater
 quia hic duo vr̄si sūt uolētes me de
 glutire **V**ir sanct? orauit et euāue
 rūt et ip̄e sād? surrexit **E**o sanato n̄
 curauit wotū. **T**ūc f̄tia uice fuit ifir
 matus. qui uidit i uisione ignē ifer
 nalem et exātū demonioz uolētium
 eū trahē ad locū sibi deputatū **Q**ui
 itez misit p illo sancto uiro rogans
 q̄tenus pro eo oraret **Q**ui orauit. et

euiamūt illa demonum turba. **V**ir
 sādus eū admonuit q̄ q̄ato essz sa
 natus pficeret wotuz. **Q**ui minime
 curauit sed distulit vsqz in senium.
Qui nõ diu de pt? subita morte de
 fūctus ē et uisi fuerunt duo demones
 eū iugulātes. **L**egit in speculo histo
 riali li. xxvij. c. xvij. q̄ in festo sādī
 marci euāgeliste apud wysang q̄
 dam naute intrauerūt nauiz et cū eis
 plures negociatores qui ppter lanā
 emendā in angliā ibant. **E**t cū secu
 rius trafire se sperabāt plus q̄ trece
 tas marcas secu in marsubijs portā
 tes circa maris mediū uiderūt pira
 tas nauigātes. in nauī eoz lanceas
 gladios et clipeos choruscātes **T**ūc
 singuli ad alterutrū pre timore pctā
 sua cōfessi sūt et quidā p̄sbr layco cō
 fitebat. **P**redicti negociatores iam
 de uita desperātes marsubia sua atz
 tota pecunia bte uirginī obtulerūt
 flētes et orātes ad beatā uirginē ut
 eos de piātaz manibz liberaret et to
 tam illā pecuniam ad restaurandam
 ecclesiam retineret. **P**iratis appins
 quātibz magister nauis extortat?
 est presbiterum. et assumptis dei ge
 mitriās reliquīs piratis sibi nocē
 di potestatem interdicit. **M**ox ille
 philacterium cū capillis beate mar
 rie assumens cum timore et deuotio
 ne in eminentiore locum puppis
 ascendit manu contra hostes eleuata
 ex auctoritate cristi et matris ei? for
 titer adiurans. ne vltra ueniant ne
 qz potestatem nocēdi sibi habeant
 interdicit. **S**tatim dum signum cru
 cis de eodem philacterio fecit contra

C **D**
hostes. & uelocius uentus et contrarius
naue retulit. Malus nauis fragilis.
ps mali supvnu ex ipis deades ipm
exerebrauit et in mare mortuu p
pitauit. Post modicu nauis sana cu
mercatoribus ad portu puenit. nego
ciatores libati sacculos suos qs ob
tulerunt resumpserunt. Cūq; tota an
glia circuita magnos acruos lane
emēdo sua pecunia expēdissent. et ipa
lana magna tomū implessent. eadez
nocte q̄ in crastinū transire debuerant
domus illa cū tota lana cremata est
Simile exēplū habet in eodē specu
lo li. viij. c. lxxxvij. Correlariū p̄mu
q; religiosi. sacerdotes. aut seculares
vident maxie peccare. q̄ uouētes sim
pliciter ut matrimoniu strahāt vi
dent licēciare. Patz. qz dicit ex qui
cle. uel uouē. mat. cō. po. c. Rursus. q
nō min⁹ uotū simplex obligat apud
deū q̄ solēpne. Idē ptz. xvij. q. i. c. Vo
uētibus deo uirginitatē. nō solū nubē
sed etiā uelle. dāpnabile est. Ibidēz
ca. Ananias deo pecunias uouerat
qs post diabolica uictus p̄suasione
subtraxit. Sz q̄ morte multatus ē
scitis. Si ergo mortis piculo dign⁹
fuit q̄ eos qs dederat nūmos deo ab
stulit: cōsidera. quāto piculo in diu
no iudicio dignus eris. q̄ nō nūmos
sed temetipm oipotēti deo cui te sub
monachico habitu deuoueras sub
traxisti. Idē pontif. c. q̄ bona. Si er
go. Et uicesima septima questione
p̄ma. capitulo. Viduas. Vbi dicit.
Hec uero uirgines q̄ necbū sacro ve
lamine sūt tectē. tñ in p̄posito uirgi
nali sp̄ se simillauerūt p̄manere. licz

uelate non sint tñ si nupserit aliquā
aliquāto tpe hīs agēda penitētia ē
Glosa. x. am̄s. Sequit̄ ibidem. qz spō
sio earū dño tenebat. Si em̄ inf̄ ho
mines solēt bone fidei stractus nulla
rōne dissolui. quāto magis ista pol
licitatō quā cū deo pepigit. solui sine
uindicta nō debet. Idē in. c. Nubē
si licētia q̄busdā tribuit. illis uide
licet q̄ uirginitatē uel castitatē uidu
alē nequa q̄ p̄fesse sunt: q̄busdā autē
nō tribuit. illis uidelicet q̄ uirgines
uel stnētes eē decreuerūt. Idē ptz
in. c. si qua uirgo. Peccat etiā p̄ntes
anni. et cōsanguinei. q̄ tales detra
hūt a p̄posito uirginitatis. qz dicit
xvij. di. c. Si nupserit uirgo non
peccat. nisi illa q̄ semet diuino cultui
dedicauit. Warū em̄ si q̄ nupserit. ba
bebit dāpnationē. qz p̄mā fidem ir
ritā fecit. Hec ibi. Sed si qs alteri
suadet dāpnationē: ḡuit peccat. De
quitur qz grauit̄ peccant ille mulie
res que dicunt. Ego potius uellez qz
filia mea haberet tres uel quatuor
pueros a tribus uel a quatuor p̄s
biteris qz qz fieret monialis aut ba
guta. Sic etiā grauit̄ peccant q̄
dissuadent homini a religione aut sa
cerdotio. qui hoc uouerunt. Cui⁹ ex
emplum scribit beatus Jeronimus
in epistola ad leuitam dicens. Pretax
ata nobilissima femina iubente uiro
suo qui patruus eustochij uirginis
p̄positū ob matris desiderium et hā
bitum eius cultumq; eius mutauit et
neglectum crinem mundāno more
texuit. uincere cupiēs uirginis p̄po
situm et matris desiderium. Et ecos

eadem nocte cernit in sompnis ve-
nisse angelū tribuli facie minātem pe-
nas: et hec verba frāgētem Tu ne au-
sa es viri imperū p̄ferre xp̄o? Tu ca-
put v̄ginis dei audes tuis sacrilegis
attractare manibz. que iā nūc are-
cent. vt sentias excruciatā q̄d fece-
ris. finito q̄nto m̄se ad inferna duce-
ris. **S**im at̄ pseuerauis i scelē: et ma-
nto simul orbaberis et filijs Omnia
p̄ ordinē expleta sūt et serā misē pe-
nitētiā velox signauit itentus. **H**ec
Jeromim? Correlarium sc̄dm **Am-
uis** m̄rimoniū post votū simplex non
fit cōtralēdū. si tamē est cōt̄ctū nulla
rōne ē dimēdū. **P**robat̄ qz dicit̄. xx
vij. di. c. quidā **V**bi dicit̄ sic **Q**uidā
nubētes post votū asserūt adulteros
Ego aut̄ dico qz grauiū peccāt qui ta-
les diuidūt. **I**dē m. c. **S**i vir votuz
v̄ginitatis habēs adiūgit̄ vxori p̄-
tea nō dimittat vxorē sed tribz āmis
peniteat. **I**dē tenet s̄ctus thomas i
ij. sentētiaz **Q**uia multa nō possūt
fieri q̄ tamē facta tenēt. **T**ales nūq̄
sine pctō possūt exigē debitū quūuis
exacti tenēt reddere. **I**ō de? ordinat
qz acquir̄t viros litigiosos aut ebri-
olos cū quibz raro cōcordāt et ecōtra
Si aut̄ talis fecerit votū solempne
et nubit: ē excoīcatus. **T**ertū doctū
tum. **S**icut sonuerūt verba vouētis
sic debet votū adimpleri aut taxare
illud sc̄dū cōsiliū sapiētis. **P**roba-
tur. quia dicit̄ leuitici. xx vij. **H**omo si
vouerit domū suam et s̄ctificauerit eā
dño suo. cōsiderabit sacerdos vtz bo-
na an mala sit. et iuxta p̄tū qd̄ fuerit
ab eo cōstitutū venūdabit; **S**i aut̄

ille qui vouerit voluerit redimē eaz.
dabit quintā ptē estimatōis sup̄ra.
et habebit domū. **Q**z si agrum posses-
sionis sue vouerit et consecrauerit
domino. iuxta mensuram sementis
estimabitur pretium. **E**x hijs sequi-
tur qz non bene persolunt vota sua
qui vouent aliquando s̄cto antho-
nio vnam vaccam pro qua dant v-
num solidum. aut ymaginem cere-
trum talentorum quam redimunt
atqz ponunt tres vel quatuor denari-
os ad locum. **R**ecitat em̄z **E**usebius
in cronica sua de clodoneo qui fuit p̄-
mus rex cristianus francorum. qui p̄-
misit equum suum velocissimum be-
ato martino si eius intercessiōe pos-
set suos inimicos debellare. **Q**ui ob-
tenta victoria obtulit equum. et vo-
lens redimere equum obtulit centū
solidos pro equo redimendo. s̄ equus
mansit immobilis **Q**uo viso obtulit
adhuc centum: et factus est mo-
bilis. **T**unc dixit rex. **O** sancte mar-
tine tu es bonus auxiliator sed car-
mercator. **L**egitur in legenda s̄cti
nicolai qz nobilis quidam rogauit
beatum nicolaum vt sibi filium a do-
mino impetraret. promittens se fili-
um ad ecclesiam eius ducturum et
cyphum aureum ei oblaturum **F**i-
lius nascitur et ad etatem perducitur
et cyphus fieri iubetur. **Q**ui dum ei
valde placeret. suis aptauit vsibus
et aliū eque valentem fieri precepit
Nauigantibus itaqz ad ecclesiā s̄cti
nicolai iubet pater filio: vt in illo
cypho quem primo sibi fecerat aquā
sibi afferret. **P**uer autem cum vellet

haurire aquam. cum apbo in mari
 cecidit. et statim disparuit: Pater a
 mare flens nihilominus votum profecit.
 Veniens ergo ante altare sancti nicolai
 cum obtulisset secundum apbū tam pie
 ctus cecidit de altari. Cum autē eū ele
 uasset et sup altare iterum posuisset: rur
 sus de altari longius pietus est. Ele
 uas eū sup altare tercio. adhuc longi
 us pietus est. Mirantibus omnibus ad tā
 grāde spectaculū. ecce puer sanus et
 incolumis venit primum apbū in manibus
 portans. et coram omnibus narrauit quod in
 mari cecidit statim beatus nicolaus
 affuit et eū illesum seruauit. Pater le
 tus ex hoc effectus: ambos apbos ob
 tulit. Quartum documentum. quod uis si vo
 tum ordinate fit. fit meritorium. tunc factum
 inordinate. aut in casu aliquo: non est
 obligatorium. Probat. quod primo non
 obligat si quis uouerit aliquid impossi
 bile. Quia est regula iuris li. vi. q. ad
 impossibile nemo obligatur. Secundo
 si uouet propter metum qui cadit in contra
 tem virum. ut patet ex de his qui vi. me.
 cau. fi. c. ad audientiam. ubi dicitur. quod
 vero qui vi metus causa fuerit. carere de
 bet robore firmitatis. ac. Ibidem in. c.
 platū allegat casus. quod quidam nobilis
 cum uxore suspectā habet. milites sui
 ex eius precepto eam ad quadam filiam du
 ctes euaginato gladio occidere uolue
 runt. Sed tandem pietate ducti sub tali
 additione ei pepererunt quod in monaste
 rio habitum suscipiet monachale. Tam
 dem sublato de medio viro. mulier pre
 dicta de monasterio exiens alium mari
 tum accepit. Runt papa ibidem dicens
 Si legitime probatum fuerit. non timor est

mortis dictam mulierem religiosem in
 trasse. Aut quod fecit postmodum. ha
 buisse ratum. ipsa debet ad monasterium
 redire. Ergo a contrario. si timore mor
 tis fecit: poterit exire. Tercio non li
 gat votum quod quis facit quando est amens. vel
 furiosus aut dormiens. quod tales nec
 dissentire nec consentire possunt. Idem in
 infirmitate et ex se positus. si uouerit
 non tenet nisi post. corpus consentiat. ex
 de regul. c. si tenor. et. xvij. q. ij. consal
 dus. Quarto quis uouet aliquid malum
 sicut iudei crudeliter votum fecerunt acce
 dentes ad principes sacerdotum et dicentes
 Deuotione deuouimus. nihil nos gustu
 raturos donec occidamus paulum. ac
 tuum. xvij. Tale votum nemo debet im
 plere ut patet. xvij. q. iij. c. In malis pro
 missis rescindit fides: in turpi voto mu
 ta decretum. Dicit eusebius in cronica
 sua de origine longobardorum quod quidam
 rex eorum alboyn nomine intravit ytaliam
 et obsedit tyntensem ciuitatem que nunc
 papia dicitur per tres annos. Quibus tra
 ctis per aliquantos menses tradita est in
 manus eius ciuitas. Qui cum introisset porta
 que dicitur sancti Iohannis: equus super quem sede
 bat fixit se in medio porte. Que cum il
 le tunderet calcantibus et omnes que circumsta
 bant cederent verberibus oino moueri non po
 tuit equus. Tunc unus ex longobardis
 dixit ad regem. Memeto domine rex quod uo
 uisti et frange tam durum votum et ingredie
 ris ciuitatem. vere enim christianus populus est
 in hac ciuitate. Vouerat enim alboyn
 antea quod uniuersum populum occideret
 gladio que se tradere nollet ei. Quod
 votum cum dirupit: equus se con
 nuo mouit: et sic ciuitatem intravit.

Quinto quando est stultū sicut vultum Iepse. Iudiam .xi. qui vouerat si percuteret filios amō. qd̄ primo sibi occurreret. deo vellet offerre. Quo reuertente occurrit sibi vnica filia sua. Qd̄ votū fuit stultū. quia homo nō est animal p̄molatiū. Et si occurrisset sibi canis: nunq̄d p̄molasset. Sic etiam vouent multe mulieres q̄ nolunt balneare feria q̄nta p̄pter ventū. Tale est etiā votū quorundā qui vouent ieiūnum trū aut quatuor dierū sine omni cōmissione. De quibus habet ex^m in vita sp̄atrū de duobus. qui p̄ vastā heremū incēdentes vouerūt se nullā escā sumere nisi que sibi diuinitus missa esset. Cūq̄ p̄ solitudinem oberasset minima fame defecti cuiusdam genti feroāssime occurrūt. quos ad occidendū homines nō p̄da sed solum mētis feritas mouet. Qui panes ip̄is obtulerunt. Vnus ex his subuemente discretione velut a dño sibi oblatos cū gaudio et grātiarū actione suscepit. Alius vero recusans abuz tanq̄ ab homine et nō a deo sibi oblatum. famis defectōne cōsūpt^{us} est. Sexto cū quis vouet aliquid sub cōditōne non tenet aliquid exeq̄ votū nisi stāte cōditōne et die determinato. Vñ s̄m Raymundū. si cōditio defecerit. votū nō obligat. xxxij. q. viij. Non solum. extra de adi. ap. c. verū. Hoc intelligas vbi tota obligatio ponit in euentu cōditionis. aliter si fuerit concausa. tenet implere. Septimo cum maius votū impedit minus. vt ptz qz p̄ ingressum religionis omne

aliud votū soluit vt ptz de v. et v. re. c. scripture. vt ptz supra. Octaue quando dispensatū est in voto: extra de v. et v. re. c. magnē. vbi dicitur. Cum igit in lege veteri in qua nō minus preceptū dñi obligat q̄ votum hodie obligat in ecclesia. In qua domino mandabantur offerri quedā que domino redderent vt primogenita leuitarū. quedā redimerent vt aliarū tribuū. quedā cōmutarent in aliud vt sicut primogenitū azimi qd̄ oue cōmutabat. ex hoc attendentes q̄ votū cōmutari possit in opus aliud pietatis. Dicit Raymund^{us} q̄ ad voti cōmutationē duo requirunt scz causa et superioris auctoritas. Causa. si vouens sit senex. debilis vel infirm^{us} vel si redemptio et cōmutatio melior videat et magis deo accepta q̄ peregrinatio et abstinentia. Considerandum est etiam vtrū vouentes habeant causam redimendi p̄petuā vel tēporālem. et sic indulgeat dilatio vel redemptio. Extra. e. c. q̄ sup̄ his. Secunda auctoritas est qz nemini licet auctoritate p̄pria redimere vel cōmutare vota sed debet fieri auctoritate episcopi. Ex. e. c. v. In votis vero religionis cōtinentie et obedientie papa non potest dispensare vt ptz de statu monachorū. c. cū ad monasteriū. dicunt tamē alij oppositū q̄ potest dispensare. Item solus papa dispēsat in voto terre sancte. in voto pegrinationis ap̄loz petri et pauli. et in voto sancti Jacobi. Nono quando accidit impotētia. vt si diues vouit ecclesiā edificare et si depaupat non

obligat. **S**ed quid est de illis qui uolunt aut permittunt suis confessoribus aliquam peccata que fecerunt et confitentur apostoli? nolle perpetrare. **D**e hoc habet exemplum in libro apertum quod illi eisdem contigit quod librum illum composuit. **Q**uod quidam diues semel confitebatur quod de hoc honore peccatum non semel sed sepius illud peccatum confessus fuit. **T**andem extorsit ab eodem promissum quod nollet eum absolueret nisi prius promitteret quod deinceps uellet desistere a tali peccato et sic absoluit eum. **D**e quem tamen anno reuersus fuit cum eodem peccato. **T**unc eum misit ad episcopum asserens quod nollet se deinceps intrinittere tamen motus precibus suis et aliorum eum absoluit. accepta cautione de reiteratione. **I**lle idem feria tertia pasche reiteratione in idem peccatum minime curas de promissione. **M**ox ignis cecidit de celo et eum totaliter consumpsit et extinxit: et sic dampnatus est. **Q**uintum documentum. **M**aioris meriti est bonum opus uolere quam illud sine uoto exercere. **I**llud probat sanctus thomas secunda secunde. quod lxxxviii. articulo. vi. per tres rationes. **P**rimo. ille actus qui est a perfectione uirtutis. est nobilior. sed uolens actus latere est. **E**rgo est nobilior. **S**unt ergo nobiliores illi actus scilicet ieiunare et continere si fuerint ex uoto. quod sic pertinet ad diuinum cultum quam quidam dei sacrificia. **S**ecundo. quod per uotum immobiliter uoluntas firmatur in bonum. **F**acere autem ex uoluntate aliquid firmata in bonum pertinet ad perfectionem uirtutis. ut patet per philosophum in ii. ethicorum. sicut etiam peccare mente obstinata aggruat peccatum. **T**ercio. quod ille qui uoluit aliquid facit. per se deo subijcit quam ille qui solum facit.

Subijcit enim se deo non solum quantum ad actum: sed etiam quantum ad potestatem quod de cetero non potest aliud facere. **S**icut plus daret homini qui daret ei arborem cum fructibus quam si daret ei fructum tantum. ut dicit anselmus in libro de similitudinibus. **D**e quo ex hoc primo quod uirgines claustrales sunt maioris meriti quam seculares: quod ille perpetuo se ad cultum laice dedicauerunt: alii uero non. **D**e cetero sequitur quod sicut in itinere magis merentur. sic in transgressione magis peccant et demerentur. **P**ro de illa dicitur. i. ad corinthios. vii. **S**i nupsent uirgo: non peccat. **D**e ista dicitur. xvii. quod i. **V**ouentibus deo uirginitatem non solum nubere: sed etiam uelle. dicitur probabile est. **Q**uod autem talis transgressio uoti displicet deo patet gen. vi. **V**identes filii dei filias hominum quod erant pulchre acceperunt sibi uxores ex omnibus quas elegerant. **N**on si illud peccatum tantum displicuit deo quod filii seth qui fuerunt filii dei acceperunt filios carum. ut totum mundum propter hoc perierit quantum displicet deo quam persone seculares se miscet cum spiritualibus. et contra. **E**cce in quartum sunt qui peccant in istud preceptum et sunt qui immutat deum. **E**t est murmuratio quod rela cum impatentia in his qui debent hoc facere. ferre uel sustinere patienter. **C**ontra quod dicitur sapientia. i. **C**ustodite uos a murmuratioe quam nihil prodest. **E**t i. ad corinthios. x. neque murmuraueritis sicut quidam ex ipsis murmurauerunt et perierunt ab extrematore. **E**t numeri. xii. dicitur. **V**idetur quod huiusmodi pessima murmuratio. **D**ixit dominus ad moysen et aaron. **D**icite eis. **I**n solitudine hac iacebunt corpora uestra omnes qui immutati estis et super his non iterabitur in terram super quam leuauit

manum meā preter caleph et iosue
Et p^o p^o istud peccatū misit dominus
 igitos serpētes in populū. **I**deo di-
 cit beatus **Aug^o**. in symone de mur-
 mure. Neq; murmuraueritis sicut
 q^odam ex ipis murmurauerunt et a
 serpentib; pierūt. **Q**uare a serpenti-
 bus? qz serpens uenenosus est et ois
 qui murmurat uenenu dyaboli in lin-
 gua portat. **P**rimo q^odam murmurat
 eo q^o h^m merita hominū non tribuit
 p^osp^oritatē et aduersitatē in uita p^ose-
 senti. **E**t hec est etiā antiqua querela
 gentiliū et phoz p^opter quā dixerūt
 plurimi mundū istū non regi a deo
 sed a casu iuxta illud antiochianū
 in p^oncipio. **S**epe mihi dubia traxit
 sententia mentē **C**urarent ne superi-
 teriā aut nullus inesset. rector. et in
 certo fluerēt mortalia casu. **E**t idem
 dicit boetius libro p^omo de cōsolatōe
 metro quinto dicens. **O** stelliferi cō-
 ditor orbis rē. **S**equit^r ibidem. **O**ia
 certo sine gubernas. hominūz solos
 respicis actus. **M**erito rector cobi-
 bere modo. **N**ā cur tanta lubrica uer-
 sat. fortuna uices p^omit insontes de-
 bita sceleri noxia pena. **A**t pueri re-
 fidēt cello. mores solio scāq; calcāt
In iustauice colla nocentes latet ob-
 scuris cōdita uirtus rē **D**e hoc etiā
 legūt p^oph^o murmurasse. tū nō mur-
 murauerūt sed p^otius admirātes ex-
 clamauerūt. **Q**uare impij sunt sub-
 limati. sfortatiq; diuitijs. **J**ob. xxi.
 et **J**ere. xij. dicit. **Q**uare uia malo-
 rum p^osp^oerāt. et bene est omnib; q^o
 p^ouaricantur et inique agunt. **E**t p^os
 ait. **V**sq; quo dñe vsq; peccatores

gloriabunt. **R**espōdet q^o flagella et
 infortunia ualēt ad multa. qz p^omit-
 tit deus bonos flagellari p^opter mul-
 ta. qz flagellū et infortuniū h^m au-
 g^o. sup p^os. glorificat creatore. ap^oel-
 lit nobilitatē. erudit ignoratē. custo-
 dit uirtutē. p^oteg^o infirmitatē. ex-
 citat torporem. humiliat supbientē
 purgat penitentē. coronat uicentē.
Hec **Aug^o**. **S**unt igit^r flagella pa-
 tienter toleranda. quia sunt
 Creatoris glorificatiua.
 Rebellantis attractiua.
 Ignorantis ibuitiua.
 Virtutū custodiua.
 Infirmitatis protectiua.
 Somnolentie excitatiua.
 Familiaritatis ostensiua.
 Supbie humiliatiua.
 Peccatoz purgatiua.
 Vicentis coronatiua.

Dico primo q^o sūt creatoris glori-
 ficatiua. qz sancti uiri dū tribulant^r
 tunc laudāt deū. **S**ic glorificauerūt
 et laudauerūt deū tres pueri in for-
 nace igitissima. et q^osi vno ore bene-
 dicebant deū dicentes. **B**enedictus
 es dñe deus patrū nostroz. **S**ic eti-
 am **J**ob cū deo p^omittēte tribularet^r
 dixit. dñs dedit. dñs abstulit. sit no-
 men dñi benedictū. **S**up quo beat^o
Gregori^o. **J**ob passus damno rez-
 rum. morte filiozū. uim doloris uer-
 tit in laudem creatoris dicens. **S**it
 nomē domini benedictū. **D**ubitat^r
 cur xpiani p^o ceteris gētilib; et saria-
 cenis magis tribulant^r. **H**āc q^ostio-
 nē mouet uictorin^o beato **A**ugusti-
 no. **E**t R^ondet **Aug^o**. p^o illud dictum

euāgelij. seru? sciēs volūtātē dñi sui
 et nō faciēs plagis vapulabit multa?
Ser. ne. w. do. su. pla. pau. va. Cum
 igit xp̄iani magis sciāt volūtātē dei
 q̄ alij q̄bñt legē et euāgelij. seq̄t q̄
 magis digni sunt plaga q̄ alij. qz
 seru? nesciēs volūtātē dñi sui plagis
 vapulabit paucis. **Secūdo** sūt rebel
 lātis attractiua. **Videmus** em̄ q̄ ho
 mo supb? s̄m volūtātē carnis et pō
 pā mūdī viuēs. deū nō curat. sed cū
 deus talē punit tūc coact? ad deū cla
 mat dicente ps̄. **Ad dñm** cū tribula
 rer clamauit. **Jō** pbat boeti? li. ij.
 p̄sa. viij. q̄ melior ē fortuna aduer
 sa q̄ p̄spera. dicēs. **Plus** reor aduer
 sam fortunā p̄desse q̄ p̄sperā. **Illa**
 em̄ sp̄ spez false felicitatis cū videt t̄
 bi blāda mētē. **hec** scz aduersa for
 tuna sp̄ vera ē. et in se instabilē mu
 tatōne demōstrat. **Illa** fallit: s̄ instruit
 postremo felix. a vero bono deuos
 blāditijs trahit. **Adūsa** plerūqz ad
 vera bona reduces vncō trahit. **An**
 s̄ inter minima existimādū putas:
 q̄ aicōz tibi fidelijū mētēs s̄ aspera
 hōrndaqz fortuna detexit. **Hec** boe
 ti?. **Quent** nūq̄d possum? deū roga
 re vt auferat a nobis tribulatōes et
 flagella q̄ patiū. **Vidēt** q̄ nō. qz di
 cit **Jacob?** **Beatus** vir q̄ suffert tē
 ptatōnē. iacobi. i. **Itē** nemo dz roga
 re vt auferat ab eo illud qd̄ p̄ficiat si
 bi ad salutē. **Sz** tribulationes sunt
 hōmōi. **Ergo** q̄. **In** oppositū est illud
 .ij. ad cor̄th. xij. **Propt̄** qd̄ ter dñm
 rogauit vt auferret a me stimulus
 carnis. **Et** ps̄. ait. **Ad dñm** cū tribu
 larer clamauit. **Et** illud. **Clamauerūt**

iusti. **Rñr** q̄ hoc p̄t fieri tripliat. **P̄m**
 o qñ q̄s rogat deū vt totaliter ab
 omni tribulatione et tēptatōe absol
 uat in h̄ seculo: et illud nō est licitū
 cū vita hōis sit tēptatio et bellū. et nō
 coronabit nisi q̄ legitie certauerit.
 talis p̄tēt s̄ salutē aie sue. **Secūdo**
 p̄tēt h̄ q̄s nō simpliciter s̄ si deo placu
 erit. **Sic** xp̄s orauit: pater. transeat
 a me calix iste: s̄inaut. fiat voluntas
 tua. **Tercio** mōvt deus det ei potētā
 vincēdi vel patiētā tolerādi tribula
 tiones. **Tercio** sūt ignorātis imbui
 tiā. **Nā** p̄ flagella multa expit. q̄ an
 ignorauit. **Dicit** em̄ ysaias. **Veratio**
 dat intellectū. **Jō** dicit fr̄atiscus p̄
 trarcha li. i. de re. vt. fortu. ca. lxxij.
Nulla rerū humanarū certior magi
 stra q̄ aduersitas: et nulla discutiē
 dis erroribz aptior. **Jō** dicit aug? li.
 xiiij. de ciui. dei. c. xiiij. **Audeo** inq̄t di
 cere supbis eē vtile cadere in aliqd̄
 aptū manifestūqz p̄tēm vñ sibi di
 splicēat q̄ iam sibi placēdo ceciderūt
 ps̄. **Imple** facies eorū ignominia:
 et querēt nomen tuū dñe. **Lyra** sup
 eodē ps̄. ponit duo exēpla. **P̄mo** de
 senacherb qñ aḡis percussit. **C. lxxxv**
 millia hōim et cōfusus recessit. nō q̄si
 uit nomē dei: s̄ p̄toli sui. **Jō** app̄rijs
 filijs i tēplo occisus est. **iiij. Ry. xix. et**
 .ij. pal. .xxxij. habet q̄ videns popu
 lū ita p̄stratū cū magna ignominia
 in terram suā reuersus est. **Dicit** mi
 colaus de lyra vbi sup. q̄ plurimi q̄
 rū amici interfecti sunt imputantes
 supbie senacherb. qz blasphemauit
 deū israhel. disponebat eū iter ficē
 p̄pter qd̄ se auertit ad deū suum or

randū. p̄mittens si illud piculū eua-
dere posset vellet ei p̄molare duos fi-
lios suos. Qd̄ illi intelligētes: eū in-
terfecerūt. Aliud exemplū de nabu-
godonosor q̄ elatus i mēte sua dixit.
Rōne hec ē babilon magna ciuitas
quā edificauī in robore et fortitudine
mea. **S**z adhuc eo loquēte. vox de
celo ruit Tibi dicit nabugodonosor
rex. regnū tuū trāsiet a te. et ab iho-
te eiāciēt et cū feris erit habitatio tua
et fenū sicut bos comedēs. vt ptz dā-
niel. iij. Ille rex. q̄ deū agnoscere no-
luit hūilitatē deū agnouit: et ad deū
rediit. **H**ec habent in canon. xxiiij.
q. iij. c. nabugod. **T**ercū exemplū pa-
tuit in paulo. q̄ p̄seq̄bat ecclesiā dei
nesciēs et ignorās. **P**ed cū de? eum
p̄strauit i via dixit. **D**ne qd̄ me vis
facere. **A**ctū. ix. **O** q̄t adhuc patit
q̄ tñ se nō emendat. nec deū recogno-
scunt. **I**ō beatus greg? in Omelia
quādā dicit. **C**ū recognosco Job in-
ster q̄limo: iohāne esurentē in bere-
mo: **J**acobū decollatū ab herode gla-
dio: cogito q̄liter deus cruciabit i fu-
turo iudicio quos p̄parat: si ita dure
affligit q̄s amat. **Q**uarto ē virtutū
custoditiua et infirmitatis sanatiua
sicut dixit thobias. **M**agnus es dñe
in eternū et in oīa secula regnū tuū:
qz tu flagellas et sanas. **T**hobie. xiiij.
Exemplū ptz in petronella q̄ in infir-
mitate succubuit. **C**ū em̄ interrogas-
retur petr? quare eā nō sanarēt Rūt
Nō expedit ei. **V**t autē sciatis q̄ ha-
beo ptatem. dixit ei. **P**urge petronil-
la et ministra nobis **S**tatim surrexit
sana ministrās illis. **E**t cōpleto mimi-

sterio rediuit in infirmitate. **I**ō
dicit ap̄tus **V**irtus in infirmitate p̄-
ficiat. ij. ad cor̄th. xij. **I**te cū infirmor
tūc fortior sū. i. victor efficacior. **Q**uin-
to ē sopnolētie exātatiua **S**icut em̄
dormiēs exātat cū pūgitur: sic plerū
qz tardi et pigri dū a deo tribulātur.
ad bonū exātant. **V**n̄ beat? aug? in
li. de vera innocētia. **C**ū dñs inq̄t per-
mittit vt aliq̄ tribulātōne vexamur
tūc misericors est. qz tūc exātat fidē
et differēs adiutorū. nō auxiliū ne-
gat. **Q**ui? figurā habem? actū. xiiij.
de petro. **Q**ui cū esset in carcē dormi-
ens: agel? p̄uulso latere ei? exātavit
eum dicēs. **P**urge velociter **S**exto
ē familiaritatis extēsiua. **I**ō dicit ap̄-
postolus ad heb. xij. **Q**uē em̄ diligit
dñs. castigat. **F**lagellat omniē filiū
quē recipit. **I**ō dicit greg. xxvi. mo-
raliū. c. vi. de magnis. et xvi. de puis
Electoz iq̄t ē hic cōteri. vt ad p̄mia
eterne hēditatis valeāt erudiri. nos-
strū ē hic flagella p̄cipe q̄b̄seruat
de eternitate gaudē. **I**ō ad **J**ohem
dicit **E**go q̄s amo: arguo et castigo **I**te
in exoto. xxvi. c. de magnis. et xvi. de
puis **M**aifestū inq̄t iudiciū p̄ditōis
ē. q̄n affectātis i inq̄tatibz. sequēs
fauet affectūs. et nulla cōmetas impedit
q̄d mēs p̄uersa cōcepit. **H**ec ille. **N**ō
exēplū hui? i legēda facti ābrosh de
illo q̄ nūq̄ habuit aliq̄d infortunū
Septio est p̄ctōz purgatiua **I**ō di-
cit **V**asa figuli p̄bat fornax: et hoīes
iustos tēptatio t̄blatōis **E**ccl. xxvij
Aug? dicit i li. de v̄bis dñi **A**t tēdite i
q̄t in dū istū tāq̄ fornacē artificis i v̄-
no āgusto loco. h̄ tria sūt aux palea

et ignis. Palea vritur. aurū purgatur. Sequitur. Sanctos em̄ viros ī seculo isto aliquñ tribulat p̄ peccatis leuibus vt dum moriunt sine pena purgatorij ad celū scandāt: s̄ vtruz sit p̄ peccatis aut p̄ vindicta ignotatur. vt patz. vii. q. i. cum passio. Octauo est supbie hūiliatua. Cui? exemplū habem? in paulo ap̄lo qui de se dicit secunde ad corint. xij. Ne magnitudo reuelatōnū me extollat datus ē mibi stimul? sathane q̄ me colaphizet. Iolegiz in vita alexādrī magni q̄ cū esset grauit vulneratus in bello. dixit. Si omnes filiū iouis me esse dicatis: istud me esse hominez p̄bat. Nono sunt vīcentis coronatiua vt ptz secūde ad thymothū. ij. Vbi dicit ap̄lus. Bonū certamē certavi. cursum cōsummaui. fidem seruauī. de reliquo reposita est mibi corona iusticie quā reddet mibi iust? iudex in illā die. Et Jacob? ait. Beatus vir q̄ suffert temptatōnē. qm̄ cū p̄batus fuerit accipiet coronā vite. Nā quotiens q̄s vīcāt: toties sibi in celo corona preparat. Cui? exemplū habet in vita patrū de quodā iuuenē. q̄ veniēs ad quādam heremitā volūēt vt cū eo maneret omnibus diebus vite sue. Cū quadā vice sene dormiēte iuuenis vigilaret. temptauit ip̄m iuuenē demō de exitu monasterij. sua dēs. vt ad seculū rediret. Intelligēs iuuenis suauionez restitit ei p̄mo. ij. iij. iiij. v. vi. vii. Cūqz euigilasset senex. vidit in capite iuuenis septem coronas aureas. Cūqz iuuenis sibi narraisset ordinē rei. itellexit eū illas

coronas habuisse p̄pter victoriam. Secundo quādam murmurāt q̄ bona temporalia nō largit̄ omnibz equaliter s̄m̄ meritū et dignitatē s̄m̄ illud mathei. ij. Murmurabāt adu erfus p̄remfamilias dicentes. Vñ no uissimī vna hora fecerūt. et pares illos nobis fecisti: q̄ portauim? pond? diei et estus. De quo Aug? .li. ij. de ciuī. dei. ca. ij. dicit. Nescim? inquit quo iudicio dei bon? ille sit pauper mal? iste sit diues. Ille tristef. Ille gaudeat quē p̄ suis pditis moribus cruciari debuisse arbitram. Hec ille. Idem Aug? .li. i. de ciuī. dei. ca. viij. Si nō ea deus q̄busdā petētibz euidētissima largitate cōcederet non ad eū ista ptinere dicerem?. Itēz si ea petentibus oibus daret. non nisi p̄pter talia p̄mia seruendū illi arbitramur. nec pios nos faceret talis seruitus sed poti? cupidos et auaros. Hec Aug?. Murmurāt etiā aliqui dicentes. Quare deus dat malis taz multa temporalia q̄ ei nō seruiūt nec eum diligūt. Respondet q̄ hoc non facit sine causa sed p̄pter quinqz rationes. Prima est vt p̄ temporalia beneficia auertant ad deū. Cū em̄z nolūt timere penā gehēne vt desistāt a peccatis tūc de? ex sua bonitate benefacit eis. vt sic eos alliciat ad se et se auertant ad deū. Psal. Dedit eis regiones gentiū: et labores populorū possederūt. Ergo si es peccator et de? tibi benefacit dando tibi sanitatē et diuicias et honores. Tūc cogitare debes si deus in p̄nti tibi benefacit cū es inimicus eius: q̄d tunc non faciet

Secūda rō est vt exemplū benefa-
ciendi nostris inimicis nobis osten-
dat. vt ptz p beatū gregori. dicens.
Omnis xp̄i actio. nr̄a ē instructio. Er-
go qn̄ agnoscis deū bñfacere inimi-
cis fuistūc tu debes exēplū accipe vt
sic etiā facias inimicis tuis. mat h̄. v
Diligite inimicos vr̄os &c. Sequit̄
Orate p̄ psequētibz et calūpniātibz
vros. qz ip̄e solē suū oriri facit sup bo-
nos et malos. Tercia rō vt nullū deo
p̄ncipaliter p̄ tpalibz seruiat q̄ etiā
decreuit et malis dare. S; seruiū
debet fieri deo ex caritate quā habet
ad deū. Etiā spem d; habere ad deū
q̄ de? sibi hic in tpalibz ad necessita-
tē p̄uidebit & in futuro vitā eternā si
bi dare velit. Mat h̄. vi. Primū q̄rite
regnū dei & iusticiā ei? : & h̄ oia adij-
ciēnt vobis. Quarto vt ex p̄spenta-
te continua filij dei & filij diaboli agno-
scant. Quia habēs sp̄ p̄spertatē in
tpalibz et ex hoc se nō emēdat: est si-
gnū eterne dāpnationis. Vñ greg?
Magnū fluxus tpaliū est eterne dā-
pnatōis iudiciū. Cui? exēplū patuit
in illo diuīte de q̄ legis in vita facti
ā brof. n̄. Nō ibidē Quinta rō ē vt ma-
li hic remunerent p̄ suis opibz q̄ in
p̄ctō mortali faciūt. qz cū istis boni?
opibz q̄ in p̄ctō mortali faciunt inibi-
merēt q̄ ad vitā eternā. S; ex q̄ nul-
lū bonū manet irremuneratū. tunc o-
portet q̄ hic in terris p̄ ista bona tē-
poralia remunerētur. Si ergo mali
qn̄q; orāt. qn̄q; elemosinā dāt. aut
ieiunāt & sic de alijs. talia opa remu-
nerāt hic in p̄nti vita p̄ bona tpalia.
Et tales indurati timere deberēt q̄ li-

gnū aridū cū pigritie die p̄fusu vellemē
tius ardet. Sic q̄ in crapula & volu-
ptate. bona eorū consumūt vellemētū
in inferno ardebūt. apoc. xvij. Quan-
tū se glorificauit & i delicijs fuit: tm̄
dabit ei de luctu & tormētō. Vt ergo
ā hic mali remunerēt p̄ bonis opibz
b? q̄ faciūt in peccatis mortalib? aut
vt eos ad bonū alliciat. dat eis bo-
na tpalia. Cui? exēplū poit albertus
de padua sup illud. Quis ex vob ar-
guet me de p̄ctō. Nō ibidē Tercio q̄
dā murmurāt d; deū de ineqlitate pu-
erorū. Quia sepe dat paupib? multos
pueros q̄ eos pascē neqūt: et qn̄q; di-
uitib? q̄ eos libent̄ haberēt dat pau-
cos vel nullos. Rñr q̄ h̄ nō fit sine cā
Cū em̄ dñs paupib? multos dat pu-
eros: h̄ facit in signū dilectōis: et nō
ē diffidendū qui pascet eos. ps. Qui
dat iumētis escā iporū: et pullis coz-
uorum inuocantibus eū. Et tñ illis
brutis animalibus nō p̄mit vitā
eternam. nec eos sua morte redēmit
sicut nos. Iō dicitur mathei. vi. No-
lite solici esse dicētes. Quid mādu-
cabimus aut quid bibemus. Sub-
dit: Primo q̄rite regnum dei et iusti-
ciaz eius: et hęc oia adijciēnt vobis.
Itē ps. Nunq̄ vidisti iustū derelictū
&c. Secūdo dat paupib? qn̄q; mul-
tos pueros vt eos nutriendo p̄mia
mereant in celis. Circa qd̄ qn̄q; vtrū
labor sit meritorius quem parētes
habent in pueris. Respōdetur q̄ sic.
dū mōto talis intētio sit in p̄ntib?
q̄ intēdāt pueros nutrire ad honorē
dei. vt boni serui xp̄i fiant. et quāto
p̄ntes ipsi sunt in gratia: labores

